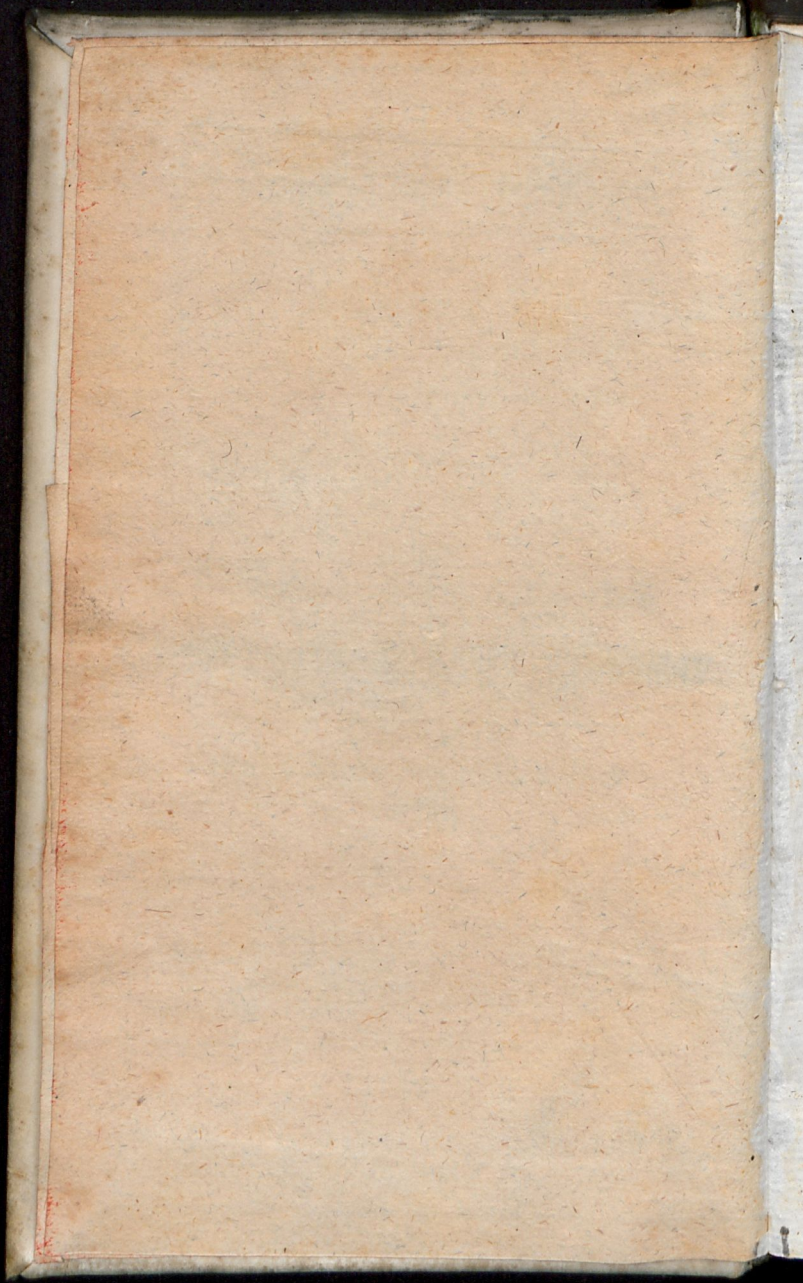

Liber
Bibliothecæ Academicæ Halensī
a
CHRISTOPH. ERNEST. CONONE,
Med. Doct. & Practico
Berolinensī,
TESTAMENTO DONATVS.
1729.

Ke, 49.

JO. HERM. FÜRSTENAU,
MED. DOCT. ET PROFESSO-
RIS EXTRAORD. RINTELENSIS
DISSERTATIO
EPISTOLARIS
DE IIS
QUÆ DESIDERANTUR
IN
PRAXI MEDICA
AD
VIRUM SUMMUM
GODEFRIEDUM THOMASIVM,
POLYHISTORA ET MEDICUM
CONSUMMATISSIMUM.

Francofurti ad Mœnum,
Apud Wolffg. Christoph. Multz,
1 7 2 1.

TO THE HONORABLE SENATE
OF THE UNIVERSITY OF
MISSENERIA
EPISTOLA
DE
QUE DISCIPLINA
IN
PRAXI MEDICA
AD
PASCHEM 1700
C. DE RHEIN THOMAS
SOLVENSIS A. B. M. D. C. C.
CONS. MAT. P. M. D. C. C.

L. B. V.

VIRO ILLUSTRIS

GODEFRIEDO THOMASIO,

Polyhistori & Medico in Noricis Summo

I. H. F. S. P.

I.

Mnem artis ambitum salutaris, & late
se pandentem Medicinæ campum
cum serio contemplatur longo rerum
usu & amplissimis muneribus insignis
N. TULPIUS, labore tam indefesso illum, tum
à veteribus, tum recentioribus excultum esse, affir-
mat, ut *vix quicquam amplius in eo desideres, præ-
ter certas rariorum affectuum observationes, uti-
que remedia infallibili usu comprobata.* Præf. obs.
ad fil. Ac parum abesse putem, quin paucis hisce
omnia ista significaverit doctissimus Vir, quæ lon-
ga ab aliis serie, & BACONE imprimis de VE-
RULAMIO, atque G. BAGLIVIO, quoad practi-
cam medicinæ partem inter desiderata referuntur.
Aut enim praxin respiciunt medicam generatim,
aut hunc istum morbum in specie, & vel defectum
denotant, vel causas ejus indagant, & remedia sup-
peditant, quæcunque in praxi desiderantur medica.

(A) 2

Sin-

Singula certe innuere verba videntur laudata , digna proinde visa, quæ pro filo inservirent in enarandis jam porro desideratis in praxi medica, postea quam ea, quæ in partibus medicinæ speculativis desiderari videbantur, ante duo jam lustra recensere cœpi. Hosce conatus meos, studiorumque primitias, illamque imprimis epistolam, quam de desideratis in morborum signorumque doctrina ad virum πολυμαθέστατον T. J. ab ALMELOVEEN, Fautorem utriusque nostrum, dum viveret, benevolentissimum in Belgio pridem scripsi, cum Tibi, Vir illustris, non omnino displicuisse, ante aliquot annos Norimbergam transeunti, cum proluxa affectus significatione haud obscure subinnueres, animum inde sumsi, ulteriora nunc cogitata mea, de iis, quæ in arte salubri, & parte ejus principe, quæ morbos curare docet, desiderari videntur, amplissimo Tuo Nomini, atque judicio ἀκριβεστάτω consecrandi. Quod dum æquo, ut spero, feres animo, dumque de desideratis circa observationes medicas deinceps dicendi locus erit, de remediis infallibili probatis usu verba prius faciam. Tot vero cum existant remedia, quot sunt morbi, amplum vero, ad mentem TULPII, & spaciosum sit, in quo navigamus æquor, & in illo tot propemodum vada, quot morbi, & tam frequentes scopuli, quam scopi, ducta per praxin medicam exercitatione satis, opinor, erit manifestum, quantum in remediis plerisque sit inane!

II,

Atque ut inde merito dicendi faciam initium, unde

unde scriptorum pragmaticorum plerique in recensendis curandisque morbis auspicari solent, morbi primum universales, & inter illos febres in conspectum veniant. Februm autem omnium theoriam & praxin ad desiderata pertinere, peculiari oratione adseruit pridem B. RAMAZINI. De theoria vidimus antea; praxin quod attinet, in magna equidem februm diversitate, qua alia sunt continuæ, intermittentes alia, & vel quotidie, vel alternis, ternis, aut septimo, octavo demum die repetentes, medicamentorum ingenti quidem farragine, minus vero inopia laboramus. Nam præter emetica & cathartica, varii generis salia, amara, stomachica, incidentia, resolventia, diuretica, specifica, externa, & multa alia in dies adhibentur medicamentorum genera, usque adeo, ut juxta R. LENTILIUM Eteodr. Med. Pr. p. 1071. *Medicus etiam atate practica Nestor, nunquam tamen penetraverit in abyssum experimentorum an-ri-febrilium profundissimum*, quæ modo fausto, modo infelici beantur successu, prout vel dextre vel imperite utentem invenerint. Remittentium vero omnium pessimæ quartanæ, & maxime contumaces observantur, maxime quæ in autumnum incidunt, autore HIPPOCRATE II. Aph. XXV. LUCAS vero TOPEI, Neapolitanus, summi Archiater Pontificis, Medicus doctus, & longo usu exercitatus, hujus occasione aphorismi, febres quartanas, quas antehac Medici longissimas, ac fere immedicabiles habuerunt, hac nostra ætate unius ope corticis peruviani tam cito tuto-

(A) 3 que

que fugari, docet, ut vel hinc patere liquido pos-
 sit, quam hæc veterum, in medicina faciendâ,
 temporibus præcellant. Neque solum in quar-
 tanis, sed etiam tertianis, cæterisque intermitten-
 tibus, cum primum sunt invasuræ, utiliter adhiberi
 testatur. Non est, quod hujus historiam corticis,
 qui ante septuaginta propemodum annos, ex In-
 dia orientali in Europam translatus, factis pluri-
 mis in Gallia, Britannia, Belgio atque Italia, iisdem-
 que illustribus experimentis inclaruit, & varia
 deinde fara expertus est, integram pertexam, præ-
 fertim cum ab aliis id, & nuper in Annalibus præsti-
 tum sit Vratislaviensibus, An. 1717. M. Nov. p.
 301, seq. Hoc namque remedii genus postquam
 vel solum & in substantia, quod ajunt, vel aliis per-
 mixtum & magna plerumque dosi repetitis vici-
 bus ante vel post paroxysimum propinatum, aut
 clysteribus additum accessiones febriles deinde ad
 unum omnes è medio sustulit. Quo visio in di-
 versa abierunt Medicorum saniores, & quantum
 ab aliis laudatum remedium, tantum ab aliis cul-
 patum est. Laudarunt Medici per Galliam, Ita-
 liam, Belgium & Germaniam celeberrimi, ceu
 tutum & facile ad febres coercendas præsidium.
 Quibus non pauci hinc inde se opposuere, qui præ-
 fertim varios remedii abusus animadvertentes,
 istud vel eo nomine accuserunt, quod præter fre-
 quentes febrium recidivas, tumores cacheeticos,
 asthmata, hydropes, phthises, suppressionem con-
 suetarum evacuationum, arthritidem, rheuma-
 tismos, in teneris præsertim agris, & motu cor-
 poris

potis voluntario minus exercitatis , magno eorum damno à medicamento, vel præmature, vel imperite adhibito proficisci, cum G. BAGLIVIO, & G. E. STAHLIO, experientia edoctis, viderunt. Alii demum media incedentes via , non nisi præmissis aut interpositis evacuantibus, aut febrî aliis remediis minus obnoxia, aut additis variis corrigentibus, catharticis, salinis, & ejus generis aliis, corticem propinandû voluere, quos inter F. DEKKERO, & J. M. LANCISIO ejusdem cum purgantibus connubium placet. THOMAM si quæras SYDENHAMIIUM, qui ob insignem in mēdendo felicitatem, febrîum Medicus *κατ' ἔχον* civibus suis appellatus est, is *vere*, inquit, *affirmare possum, non obstante tam vulgi, quam perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali agris ab usu ejus accidisse, vidisse unquam, vel eum ratione suspicari potuisse.* Quæ eadem est sententia M. LISTERI, G. HARRIS, R. MORTONI, P. GUENELON, è cujus ore, fautoris quippe benevoli, ante plusculos annos Amstelodami eadem ferè verba, multiplici ejus experientia confirmata accepi, aliorumque Medicorum præstantissimorum, quorum alii alias subinde cautelas circa parandi & exhibendi modum ab aliis diversas suppeditant. Ac licet non desint, qui tum in nonnullis Italiæ Academiis litem idcirco LANCISIO Archiatro Pontificio, tum alibi locorum aliis moverint, atque ob pessimum abusum, & suspectam imprimis adstringendi virtutem, ac necessariæ inde secretionis excretionisve materiæ morbificæ im-

peditionem, omnem corticis exotici usum sublatum è foro medico mallent; non defuerunt tamen ipsius patroni, qui cum eodem doctissimo viro vindicias medicamento conscriberent; JOANNES imprimis BOHNIUS, & J. G. BERGERUS, Medici in Saxonibus experientissimi, quorum ille præmaturam intermittentium per chinæ usum fugam, haud suo merito semper suspectam; hic vero ipsam chinam chinæ ab iniquis judiciis vindicatam publico dederunt. Interea multis incommodis, nec paucioribus tricus expositum esse chinæ corticem, liquet, nec vanum hodieque esse desiderium incomparabilis Viri T. BARTHOLINI: *Utinam promissis de cortice peruviano semper responderet eventus, & securum certumque antifebrile haberemus.* Cent. IV. Ep. LXI.

III.

Equidem solet id fatum medicamentorum commune esse generosiorum, exoticorum præsertim ut laudentur ab his, culpentur ab illis. Et cum non omni morbo, inmedicabili sæpe, suppetias ferant optatas, alto contemnantur deinde supercilio. Chinam chinæ quod rursus attinet, licet plura in ejus usu desiderari possint, solum pondus & nimia moles, qua intra *νυκτήμερον* vix infra integram aut dimidiam unciam assumi jubetur, palato ingrata & ventriculo gravis non est postremum ex illis, quæ virtuti & efficaciz ipsius detrimentum afferunt. Quod ut evitarent incommodum, aliud quæsierunt & pondere levius, & con-

concinnius mole, nec virtute inferius antifebrile
 medicamentum; quod, ut alia mittam, in regno
 minerali, & venenorum quidem familia reperiri,
 sibi aliisque persuadent. Arsenicum volo, quod
 ceu egregium ἀντιπυρετόν in E. G. Dec. II. An. III.
 Obs. 46. ROSINUS deprædicavit LENTILIUS,
 quem deinde alii secuti sunt, in ea versantes sen-
 tentia, nullum venenum usque adeo noxium atque
 lethale esse, quod non dextra præparatione aut
 recto usu, in minima imprimis quantitate medica-
 menti excellentis vices laudesque jure tueri queat.
 Cujus quidem valorem sententiæ in medio relin-
 quens, id saltem hanc in rem monere habeo, do-
 ctissimum STAHLIUM, plures & annotasse, & gra-
 phice descripsisse tristes ab assumpto arsenico in fe-
 bricitantibus eventus M. Nov. obs. phys. chym.
 med. Ac licet J. H. SLEVOGTIUS nuper ad-
 modum egregio huic minerali ob nobilem ejus ex
 mercurio originem, & nitentem ac pellucidam fere
 albedinem, ponderosamque & corruptionis exper-
 tem consistentiam, virtutes item, ne quidem ab in-
 fensissimis ejus hostibus in dubium vocandas, ho-
 nestiorem existimationem comparare, illudque
 suo merito & jure titulo honorabili specifici anti-
 febrilis condecorare annisus fuerit; dolendum
 tamen summopere cum eodem doctissimo viro,
 neminem hactenus de causa talismodi efficaciam,
 ex receptis hypothesebus vix explicabili invenienda
 sollicitum fuisse, & simul de mediis cogitasse, ni-
 mis agilia ejus elementa, rectius, quam huc usque
 per nitrum, acetum &c. tentatum est, cicurandi;

(A) 5

ut

ut ea in magna etiam quantitate mitius operari
discant. de Mod. Art. excul. præm. de Arsen. G.
W.W. cf. Act. Med. Berol. III. 8.

IV.

Aliud in regno minerali, & hydrargyri quidem
profapia venatur febrifugum B. RAMAZINI, eo
maxime inductus argumento, quod varias noxas
ab assumtis vel exterius applicatis mercurialibus
notaverit; gravissimas alias, sed febre carentes,
quin & exemplis edoctus fuerit, in quibus venerei
quid febribus intermittentibus fuit junctum, saliva-
tione mercuriali in usum vocata, utrumque deinde
malum evanuisse, sed, nondum invenisse, hæc
monstrant ejusdem verba: *An ergo quid febrifugi
latet in hydrargyro? forsitan dies aliqua ex minerali
regno febrifugum aliquod, non sub gripho, ut Ri-
verius, sed candide & aperte medica arti largie-
tur.* LAZARUS ipse RIVERIUS famosum ven-
ditavit, mirisque encomiis celebravit antiquatum,
quod quale fuerit, non eadem est doctorum sen-
tentia. Hoc enim ænigmatice propositum tum
alibi, tum app. Cent. III, Obs. nonnulli ex mercurio
sublimato corrosivo parari, cui mercurius dul-
cis additur, illumque triplicis Herculis, hunc vero
athletæ accedentis nomine intelligi existimant, alii
vero ex regulo antimonii cum auro vel argento
misto, & addito deinceps mercurio sublimato in
butyrum antimonii verso, ex eo vero vel aqua sim-
plici, more mercurii vitæ, vel instar bezoardicilu-
naris ope spiritus nitri præcipitato docent constare.
Cujus vires an promissis stent, experientia docebit,
ut

ut est apud G. ROLFINCIUM, Chym. A. F. p. 373, cf. p. 402. A bezoardico autem s. d. lunari, cui plurimum multi tribuunt, parum distare videtur medicamentum, quod sub panaceæ mineralis titulo in collectaneis chymicis Leydensibus laudatur; mihi autem his ipsis diebus, ceu summum in quartana, aliisque febribus rebellibus, & morbis chronicis aliis areanum, per insensibilem maxime transpirationem, hinc & diuresin effectus edens à chirurgo castrensi communicatum est, quodque ex antimonii regulo cum foliis lunæ, & mercurio vivo continuato tritu alcoholisato, & spiritu porro nitri affuso, & vice iterata è retorta abstracto, residuo autem recte edulcorato paratur. Hisce enimvero & similibus medicamentorum generibus, à perita manu tractatis, eorumque valori & efficaciam ut nihil detractum vellem, ita vereor, id quod experientia vulgaris docet, ne ex eorum sint familia, quæ juxta VERULAMIUM spes hominum inflant, sed brevi destituunt. Quid vero de sale sit sperandum ammoniaco, cujus præclarum ad febres intermittentes usum peculiari dissertatione prædicavit W. G. MUYS Franqueræ 1716. illumque sui & defuncti fratris observationibus & experimentis factis corroboravit, inde existimemus, licet, quod, ut est in Actis Medicis Berolinensibus, non uno, sed repetito confirmatum experimento, à propinato hoc sale, citior semper provocatio horroris febrilis fuerit secuta, quam natura sibi relicta formare ex prægresso observato more, consueverat. Quo loco hoc inde formatum videmus conclusum,

clusum, quod vel aër & locus, vel corpora, quæ terra & aqua diversa alit, vel peculiaris anni tempestatis constitutio subsit, quod idem experimentum alibi per omnem docimasiam probatum Berolini planè diversum effectum exerat. Vol. 1. p. 90.

V.

Ut vero magnis implicata est difficultatibus februm praxis intermittentium, ita majoribus premitur, quæ de continuis exponit. Harum alia cum, alia sine exanthematibus, & vel benignæ vel malignæ, quorum summus apex ipsa pestis est, visuntur. Causas varii varias fingunt, ac prout sanguinem in iisdem vel coagulatum, ab acido atque terreo principio, vel ex adverso ab alcali & volatili sale fluidum & coagali expertem supponunt, oculisque, facta post obitum cadaveris sectione, usurpant; ita aut huic aut isti qualitati adversa remedia ubi ad curam ventum fuerit magna securitate in usum vocant, & vel bezoardicis volatilibus, lentum humorum motum excitare, aut eundem nimis efferatum remediis temperatis & fixis, aut medii generis alexipharmacis coercere student. Neque vero eos aut in errore versari, aut veritati litari omnes, existimes, cum, ut à sanioribus, & C. VATERO d. Feb. Mat. XXI, est animadvertendum, *certum sit, in febris istis omnibus sanguinem serumque ejus modo nimium resolvi, modo coagulari.* Alexipharmaca generali nomine vocant, quæ malignitati aut contagio ad mentem variorum vario opponuntur, quæ cum in ingenti varietate, dum maxime generum esse, censeantur, calida

calida alia & volatilia, alia fixa & temperata, ita patronos quæque suos invenerunt. Prioribus minus favent Medici inter alios Vratislavienses inclyti, quorum mens huc redit: *Ab alexipharmacis calidioribus, quæ malignitati opponi debere vulgaris persuasio est, nobis temperavimus, quia nec venenorum, multo minus venenatorum μικρομάτων natura cognita est, adeoque in Democriti puteo adhuc vera fermentorum malignorum alexipharmaca profundissimis tenebris immersa lateant.* Hist. morb. Vratisl. 1699. p. 11. Omnium autem activiorum atque energeticorum alexipharmacorum camphora ferè princeps est, cujus efficaciam vix non divinam, ut alii summis efferunt laudibus, ita alii eandem, ceu noxiam, ex internorum antifebriliu classe ejectam eliminatamque mallent. Illorum in numero sunt M. ETTMULLERUS, C. MUSITANUS, J. DOLÆUS, J. J. WALDSMIDIUS, A. SASA, J. MICHAELIS, G. W. WEDELIUS, & plures alii, longa serie à Viro cl. qui pollicem istis premit, J. H. HEUCHERO d. igne per ign. ext. enarrati. Ac licet nonnulli, & inter istos modo laudati collectores Historiæ morborum Vratislaviensium eum A. THONERO, T. GRAANIO, D. LUDOVICI, L. SEPTALIO, F. PIENS, L. DONCKERS, de camphoræ usu interno sequentem in modum sentiant: *Enimvero scire licet, tantopere laudatam camphora virtutem alexiteriam niti nuda traditione & opinione hominum, ac in re ipsa in febribus hisce malignis camphoram interne plus detrimenti, quam auxilii afferre.*

afferre. Deferimus causa hujus cognitionem ad circumspecta experientia tribunal, ac sententiam nobis gratam pollicemur, postquam vanitas praetense eximia hujus virtutis omnibus fere innotuit. l. c. p. 12. non tamen defuisse doctissimo HEUCHERO evidens est, ad finem laudatæ dissertationis egregiæ ex iis quærendi rationes, qui ignem camphoræ in febrium ignibus metuunt, cur non æque mixturas simplices, essentias theriacales, tincturas bezoardicas, confectionem liberantis, pulverem rubrum Cæsaris contra pestem, pulverem pannonicum, & id genus alia, quæ habent camphoram propinare vereantur, quotidieque in febribus quoque ardentissimis eorum usu potissimum delictentur?

VI.

Calidis vero & activioribus alexipharmacis ut multi multum cum simili regimine, ita alii regimini frigido, & remediis temperatis acidisque in cura febrium malignarum ipsiusque pestis plurimum tribuunt, quemadmodum Turcarum praxin, indoctam quidem, sed verè rationalem, in curanda ipsa peste, malignarum omnium febrium facile principe, per succum limonum in omne jusculum liberalius instillatum, per frusta limonum saccharata, ore frequenter masticata, & per potum illis vulgatissimum, dictum Sherbett, hoc est per ipsum regimen frigidissimum considerandam proponit G. HARRIS d. Morb. Acut. Infant. p. 27. Sunt vero & alii, qui remedia ab hisce quoad virtutes & modum operandi planè diversâ ad pestem miris modis

modis laudant atque commendant, illi nimirum qui introductam ab A. KIRCHERO, A. HAUPT-MANNO, C. LANGIO, C. F. PAULLINI, G. ANDRY, aliisque pathologiam animatam, multis equidem suspectam in ipsa defendendam peste hodieque sibi sumunt. Hi namque suæ vi hypotheseos non possunt non mercurialibus medicamentis, in febrium cura pestilentialium, cum sint omnino animatæ putredinis infensissimi hostes multum fidere. Quorum numero cum nuper admodum cl. Virum A. C. GACKENHOLTZIUM accessisse, & tum ob has, tum ob salivandi seu masticandi potius virtutes plane eximias valde mirari video, in tanto ab Autoribus contra contagiosam hanc luem, congesto remediorum catalogo, nullas ferè partes relictas esse mercurio, quem tamen, cum in aliis atrocissimis morbis virum se quotidie præstet, hic profus inutilem suspicari non debebamus. Pest. Avert. II. XXVII. Sic & CAMERARIUM, LENTILIUM, CHENAU, Medicos experientissimos, in febribus malignis, cum animata imprimis putredine junctis, pulveribus bezoardicis ad incidendam simul semper peccantem salivæ totiusque lymphæ visciditatem, mercurium dulcem mirabili cum successu, admiscuisse, Medici Vratislavienses memoriæ prodiderunt. Sed hi, quantum ejusmodi tribuant remediis, haud obscure verbis significant mox additis: *Nos in febribus, ubi vermium suspicio, ferè cinnabari nativa contenti vivimus.* l. c. 1698. p. 40.

VII.

VII.

Vena in peste morbisque malignis secanda fit, an minus? quæstio est, variis hinc inde argumentis disceptata, nec dum decisa. Quippe alii in primo morbi principio, & habitu corporis plethorico, similibusque quæ suadent, aut urgent, præsentibus, phlebotomiam admittunt, quæ tamen singula non attendunt alii, ubi malignitas, contagium, aut exanthemata sunt præsto. PHILIPPUM si audias HOCHSTETTERUM, Medicum quondam Augustanum exercitatissimum, Venam is inquit, aperimus rarius, moniti illi Hippocratis, ab eo qui curat, nullum malum inferatur sat est, quod morbus facit. Ea enim pro doctor Medicorum est conditio, ut non nisi summa necessitate urgente vocentur, ut animam jam jam efflandam rudent, quare calamitosi symptomatibus ægri pessundari vires habent debiles, quibus si sanguis subtrahitur, morbus fit superior, quo vita fugatur. Et porro: Quare detrahimus is sanguinem, quibus à principio vocati adstantus (hoc autem velox est) & æger plethoricus est, vel quem metus & timor, vinum meracum, cibi ab Apitio conditi aptum ad contagium suscipiendum disposuerunt. Pauperibus at, quibus famis pro pane, cacochymia pro sanguine, fœter in dejectione, dejectio frequens, corpus attenuatum sanguinem detrahère, magna est dementia. Dec. I. Obs. VI. schol. p. 73. Quo quidem loco, ubi ad recti iudicii & veræ normam experientiæ res omnis exigenda, opportune TILINGII recordor, qui ut ill.

STAH-

STAHLIUS, quem præceptorem recordor, venerorque submisſe, ſcite advertit, ubi de venæ ſectione in febre præſertim pétéchiali vel celebranda vel omittenda agitur, pro affirmativa Profeſſores, Scriptores claſſicos, Doctores varios, neque paucos omnino: pro negativa etiam non nimis paucos, ſed propemodum minorum gentium, arctioris nominis præcticos ubicos notat: quorum illi unice rationibus utuntur, & generalibus præterea de plethora; negantes nudam experientiam afferunt, non ſingularem aut alienam, ſed ſuam aut certe cum ſua. vid. obſ. phyſ. chym. med. M. Maj. p. 604. Hiftoriam ſi evolvamus morborum Vratiſlavienſium, opus certe non in cerebro autorum, ſed ex ipſa natum experientia; mirum ſane, quam tergiverſentur, ubi ad hoc accedunt caput, anxieque ſegerant viri in arte ſalutari verſatiſſimi, verbis pone ſequentibus: *Ut verum fateamur, ad hanc uſque horam, qua hæc ſcribimus, incipites habemus, quidnam potiffimum Medico agendum incumbat? - Quapropter in eas ſepe cogitationes incidimus, Medico, ſi ſub initium morbi advocetur (contingit autem hoc quam rariffime) incunctanter quidem ad V.S. eamque lætam eſſe confugiendum.* Et quæ ſequentur 1702. p. 43. Quæ cum ita ſint, optandum omnino cum R. J. CAMERARIO, ut in frequentia illa februum acutarum, durante per ſat longum tempus præterito bello; in caſtris & alibi graviter graſſantium & frequentiores, & diligentiores inſtitutæ fuiffent obſervationes, quid commodi vel noxæ

(B) acci

accidisset à perpetrata vel omiffa in illis fanguinis
missione , ut certiores & solidiores circa gravé
hoc in acutis V.S. negotium confequentiæ & re-
gulæ poffent elici & formari in salutem ægrotan-
tium & reliqua p.9. d. Abuf. V.S.

VIII.

Purgantia medicamenta an in febribus acutis,
ipfisq; malignis locum inveniant, nec ne? qua-
ritur etiamnum. Eorum enim ufum plerique licet
in ftatu faltem morbi damnent, non tamen funt
nulli, qui eadem magnis efferant laudibus; LA-
ZARUS imprimis RIVERIUS, T. WILLISIUS,
T. SYDENHAM, G. HARRIS & F. HOFF-
MANNUS. Videntes nimirum viri in arte falubri
præftantiffimi, diarrhæas non raro falutares & cri-
ticas in hifce morbis, non dubitarunt deinceps, ex-
hibitis eum in finem idoneis medicamentis diarr-
hæam artificialem excitare, quos tamen omnes fi
curatius paulo introfpiciamus, hand facile ultra
clyfterum, aut tartareorum & lenientium ufum,
quæ nemo unquam vocavit in dubium, proces-
fiffe animadvertemus. v. F. H. d. diarrh. in febr.
mal. Hoc vero loco imprimis valere exiftimaverim,
quam in Actis Med. Berol. Vol. 1. p. 13. legere eft
cautelam: *Quicquid natura fuo agit confilio, Me-
dico & patienti non vergit in præjudicium.* Alia
eft emeticorum ratio, utpote quæ in acutarum ini-
tio februm fapius feliciter adhiberi conftat.
Quamvis, quid de methodo sentiendum fit GUN-
DELSHEIMERI ac SWARTZII, vitriolum al-
bum fcopto vomitorio & V. Snem alternis in fe-
brium

britum petechialium initio non modo, sed & progressu diebus commendantium, suo uterque fato, eodemque funesto, nisi me fallunt omnia, docere possunt. vid. A. M. B. I. p. 23. P. HOCHSTETTERUS, quid hac de re sentiat, hisce declarat verbis: *Nostri Medici vocati primum tempus invasionis morbiue considerant, vires examinant, symptomata perpendunt-- Et alvum subducunt in principio clystere vel glande, quamvis pharmaca vix tribuant, nisi urina in principio aut nebulosa aut crassa sint, vetus stercus non subierit, aut gravitas ad lumbos devenerit, aut flatus graveolentes prodierint, aut venter murmuraverit, ut d. Sen. edocet l.c. p. 70.* Ac ne nimium cathartici tribuamus in acutis, facit immortalis BOHNI caute-
tela, qui postquam, quæ suadeat, aut prohibeat, ad mentem HIPPOCRATIS, cruditatem scilicet & coctionem atque turgescientiam humorum fuse ac erudite pro more exposuisset; porro, ait, *in febribus purgationem dubiam reddit earum malignitas, & quidem hoc confirmante experientia, qua multorum cippis inscribenda erunt verba Hippocratis v. epid. passim obvia: Mortuus est, quia purgatus fuit.* L. d. off. Med. p. 273.

IX.

Pulchre sane de universa medendi in malignis methodo suam profiterentur sententiam Medici clarissimi Vratislavienses l.c. 1701. p. 252. *Non probatur in febribus contagiosis nobis V.S. nisi in circumstantiis planè singularibus. Non ex nostra mente locum in illis habent purgantia fortiora,*

(B) 2

usc

nec calidiora alexipharmaca, & ubique præter multiplicem experientiam huic curandi methodo præluce rationem in propatulo est. Hac enim aper-
tissime dicitur materiam, quæ sub halitus forma in quantitate prorsus exili in corpus irrepit, nec per venæ, lanceolæ aut scalpello apertæ, vulnera, nec per volumina intestinorum, quæ crassiorum excrementorum emunctoria sunt, exterminari corpore posse, inuilem quoque prorsus esse profusam feri per sudores nimios excretionem. Neque est, quod lapidem bezoar, ex oriente vel occidente ad-
vectum, lapidem item porcinum, fabam S. Ignatii, (inter remedia dubia & suspecta à P. HERMANNO d. M. M. relatam, vid. Acta Med. Berol. Vol. II. p. 57.) aut lignum colubrinum, quod in illicitis secretis eodem habetur loco, aut serpentariæ, virginianæ & Mungo radicem, cujus copiam ex Java asportavit, quamque in febribus putridis & morbis malignis, redux, feliciter adhibuit dum viveret, cl. E. KÆMPFERUS, sicut ipse Amœnit. Exot. Fasc. III. p. 577. refert; aut sexcenta alia sub specioso alexipharmacorum, bezoardicorum, atque antidotorum titulo venditata in scenam porro producamus. Satis enim, opinor, liquet, id quod in consiliis lubentissime fatetur J. CRATO, *diversitatem veneni pestilentialis, & verum specificum remedium solius Dei Majestati reservatum & cognitum, nobis verò incognitum esse.* Quocum paria THOMAS facit SYDENHAMIUS; mibi, inquiens, *verisimile est, peculiare pestis remedium propriumque ipsius perniciæ alexiterium*
ad-

*adhuc in natura sinu abditum delitescere, nec eandem, nisi ratione quadam mechanica, tolli posse. Neque vero plura, quibus tuto fidas, in prophylaxi, quam cura pestis morborumque malignorum superere praesidia, intelligamus, licet. Etsi enim H. MERCURIALIS venatores, & tabacopæorum tabernas, grassante pestis sævitie, à contagio mansisse immunes, J. de DIEMERBROEK suo quisque tempore observarunt, hæc tamen omnia, & si quæ sunt & laudantur, ab aliis alia prophylacticorum remediorum genera minus voto respondere, & spem hominum credulorum sæpenumero fallere, deducto ad varia sermone, egregie ostendit ill. BOHNIUS d. prophylaxi pest. dubia, cuius inter alia notatu dignissima, hæc imprimis attentionem merentur: *Nec, quæ eum in finem commendantur antidota seu alexipharmaca, fida omnino dici merentur, non tantum, quod à plerisque scriptoribus, & practicis ingenuioribus de eorum existentia dubitetur, ac, quanam illa spectatim sint, ignoretur, sed abusus imprimis ratione, dum iisdem vel crebrius justo utuntur, vel aromatica & volatilia imprimis sua faciunt.* l. c. LV.*

X.

De variolis & morbillis seorsim nonnulla adferre, eo magis operæ pretium erit, quo plures, & discrepantes ab invicem iisdem medendi laudantur methodi. Equidem plerique viam ab ipsa natura monstratam calcantes per remedia temperata & diapnoica & simile regimen, tum eruptionem exan-

(B) 3

thema.

thematum, tum maturationem promovere student; non pauci vero insigni moniti clade, quam hostis hic neutiquam contemnendus, adultis pariter atque infantibus quotannis inferre solet, aliam atque aliam quæsiere medendi rationem, alia quoque præsidia. Non mihi nunc de venæ sectione sermo erit atque clysteribus, utpote utrumque remedii genus nonnullis in variolis suspectum à summorum triga Medicorum, J. N. PECHLINO, H. MEIBOMIO, & J. G. BERGERO ita adsertum & vindicatum videns, ut rectus utriusque usus culpa omni vacare videatur. Neque pediluviorum prolixam faciam mentionem, de quibus R. J. CAMERARII placet sententia: *Inter curiositates nocuas pono, intempestivum illud studium, variolas ad partes ignobiliores, scilicet pedes, quotidianis pediluviiis derivandi, ni deturpetur facies: hac enim ratione virgo Belgica faciem pulchram conservasse legitur, succedente pedum paralyfi incurabili.* d. Variol. XII. Uti nec medicamenta examinabo, quæ ex mercurio & antimonio parare docet BOHNIUS, d. Variol. de que quibus magnifice loquitur, perfectam & radicatum variolarum curationem, ut & ceterorum morborum lymphaticorum in his rite paratis, hinc & myrrhatis consistere. Hæc enim & similia ad desiderata, minus verò acquisita, hæctenus pertinere in aprico est. Eadem fermè remedia ad variolas commendat H. BOERHAVE, sed scopus & indicationes ejus videntur paradoxæ: ita enim Aph. Pr. 1388. seq. mederi docet: *Indicatio videtur oriri hæc primo,*

primo, ut stimulo *inflammatorio* ablato, sanetur status præsens, & impediatur ulterior ejus progressus, & proinde caveatur ejus *suppuratio*, gangræna &c. Media huic scopo idonea quærit in *sibio* iterum & *mercurio*, ad magnam penetrabilitatem arte deductis, nec tamen salina acrimonia nimium corrosivis, sed bene unitis 1392; sed nondum invenisse, hæc clara testantur verba 1391: *Quale inveniri posse, comparatio Historie antidotorum, & indoles hujus mali faciunt sperare, & ad indagandum impellit summa hinc futura humano generi utilitas.* Fallor, annon desideratis jure annumeretur medendi variolis & morbillis methodus, illustri quondam Archiatro Regio Borussico A. GUNDELSHEIMERO usitata, utpote qui ægris hisce morbi decumbentibus, alternis diebus medicamentum catharticum è tartaro emetico & manna calabrina aut cassia exhibuit, sepositis aliis artificiis omnibus & regimine moderatissimo adhibito. Quamvis enim de illa tale ferat judicium, qui singulæ curæ momenta sollicitè excussit, G. E. STAHLIUS, experientia non minus numerosa, quam constans testatur, nec certe composita ratio dissuadet, quod potentior sit ad præoccupandas universas, tanto magis importuniores ejusmodi concurrentes adversas atque contrarias causas, verbis tamen proxime antecedentibus methodum, quæ per sola absorbentia, moderatissime data, & regimen temperatissimum observatum procedit, ceu tranquilliozem se communiter ipsam sequi fatetur d. Variol. & Morbill. p. 48. Equidem plures super-

perfunt variolas & morbillos ex arte tractandi me-
 thodi. Quamvis enim longe maxima hominum
 pars, plebs nimirum & rustica gens omnis solis na-
 turæ viribus confisa citius & majori securitate ex
 hisce morbis eluctetur, quam longo medicamen-
 torum apparatu instructi ditiores; non tamen se-
 dula mortalium curiositas, alia ex aliis quærendi
 artificia neglexit. Quemadmodum præter pulve-
 rem solarem Hallentem, magnis decantatum en-
 comiis & Hirudinum usum; Judæis familiarem,
 methodus illa per insitionem seu transplantatio-
 nem variolis medendi, multis attentionem mereri
 videtur, quæ nimirum pus ex pedibus variolis labo-
 rantium, ceteroquin sanorum hominum vitro ex-
 ceptum, in alios, facta cutis incisione, infundere, &
 nucis cortice tegere, idque die 12. aut 13. morbi;
 hinc autem die ab insitione septimo, variolarum
 eruptionem, & justum hinc decursum, omni ca-
 rentem incommodo, expectare jubet, atque ab E.
 TIMONIO, Medico Constantinopolitano, ad
 Archiatrum Regis Sueciæ S. de SKRAGGEN-
 STIERNA, perscripta, à JACOBO verò PYLA-
 RINO, Consule Smirnenfi, KENNEDI, & A.
 LOIGH. experimentis confirmata, & à G.
 KLAUNIGIO M. N. C. Cent. V. VI. Obs. 2. p. 3.
 communicata est, Circassiis vero, Georgiis, Ar-
 meniis, Græcis, primam debet Originem. Ea vero,
 donec cum tempore factis pluribus & certioribus
 experimentis magis confirmetur & magis, inter
 remedia dubia paradoxa, atque incerta locum
 tantisper tenebitur, de quibus *ἔτι* amplecti, tu-
 tissimum

tissimum erit. Vid. Annal. Vratisl. 1717. M. Aug. p. 185. Neque majus prophylacticis remediis, si recte rem æstimemus, pretium statuendum erit. Licet enim *αἰνῶσι*, eunuchi, castrati, aut quibus recens natis, notabilis pro ratione virium sanguinis copia ex umbilico resecto evacuetur, juxta RIO-LANUM à variolis atque morbillis immunes vulgo censentur. Ac tamen si anodynus multi cum WARNETIO (vid. Annal. Vratisl. 1718. p. 1104.) mercurio dulci cum BOHNIO alii, acidulis verò medicamentis, ut reliqua prætermittam, cum J. J. WALDSMIDIO in cura æque ac præservatione fidant plurimum, res tamen omnis in ambiguo versatur, nec imminui idcirco funera, aut majorem adhibitis istis præsidii securitatem animadvertere licet. Quare recte omnino rem ponderasse videtur ἰπείρω G. H. WEDELIUS, qui examinatis variis, eum in finem laudatis remediis, vanis æque ac specie blandientibus, tandem non nisi *balsamica, bezoardica, renovativa, mercurialia*, id vero est, generalia, commendat præsidia, sed ita commendat, ut, quod addit, spem foveat, quæ adhuc non omnibus arident, successu temporis melius decisum iri. d. præserv. variol. fin.

XI.

Quæ supersunt februm exempla speciesque, ut septimanæ, octanæ, & similes rariores, mihi tamen nuper, semel atque iterum visæ, nec non quæ mali moris, aut compositæ, vel spuria & mixtæ sunt, & vel Hemitritæ aut Leipyriæ, Epialæ, aut simili veniunt nomine minus blando, an, quoad

(B) 5

curam

curam ad desiderata vel explorata plus satis, pertineant, norunt illi, qui hæc aut ista morborum genera prudenter atque sollicitè unquam tractarunt. De hæcticis vero & tabificis febribus, quæ & ipsæ febribus continuis, sollicitè quoque tractatis magno Medicorum opprobrio succedere non raro solent, inferius sub phthisi commodior dicendi locus erit. Nunc illud solum disquisitione adhuc indigere videtur: an, quæ nonnullorum est sententia, febris à Medico nonnunquam excitari vel possit, vel debeat? Equidem HIPPOCRATIS L. II. Epid. clara est sententia: *Prudentis Medici est, aliquando febres accendere.* Cui A. G. CELSUS iisdem fere verbis ad stipulatur: *Sed est circumspecti quoque hominis, & novare interdum, & augere morbum, & febres accendere, quia curationem ubi id, quod est, non recipit, potest recipere id, quod futurum est.* Hosque duces per omnia secutus est J. D. MAIOR d. Febre Artificiali. Et HIPPOCRATES quidem febres & convulsionibus & apoplexiæ & paralyphi & ebrietati, & doloribus atque obstructionibus hypochondriorum, & mania aliisque morbis supervenientes mederi, variis in locis, magna adserit fiducia. Quorum veritatem alii deinceps, v. g. H. ab HEËR istud de ebrietate effatum, exemplis confirmarunt, quidam verò nonnulla vocarunt in dubium: uti C. HELWICH, *Ego sane, inquit, inter plura apoplexiæ exempla nunquam aliquem vidi per febrem ab apoplexiâ fuisse liberatum, licet multoties statim post insultum apoplecticum deprehenderim*

derim pulsum verè febrilem. Hist. morb. Vratisl. 1702. p.20. Sed quicquid ejus rei sit, quæritur de re licita, aut minus tali, quæ tamen an in potestate sit artificis, nec ne, nondum est evictum satis atque explanatum. Equidem illustris G. C. SCHELLAMERUS obsessi cujusdam meminit, sub altari celebrati illius Patavini Antonii detenti, in quo, quoties divinus Antistes nomine sanctissimi Salvatoris injungebat, ut febris in ipso excitaretur, pulsum talem celerem & frequentem apparuisse illico, ejusdem vero nomine interminante sacerdote, jubenteque, ut febrim faceret cessare, in momento stitisse iterum naturalem, compertum habet. Disq. d. pulsu p. 69. Sed causam experimenti, ut supernaturalem, merito laudat vir eruditissimus. Ita aqua frigida & oleo affuso rigorem procurare, & affricu salis & olei augere febres cum HIPPOCRATE & GELSO, modo laudatis, conantur multi. Præterquam vero, quod experimenta, quæ successerint, nulla memoriæ sunt prodita, merito sententia placet F. SCHRADRI: *Ut dicam, quod sentio, non videtur methodus hæc amplectenda, cum, practica regula sic jubente, nunquam nisi summa urgente necessitate remedium, quod simul obest & prodest, sit adhibendum.* d. morb. quor. salubr. XXV. Et F. HOFFMANNI d. salubr. febr. XXXVII. *Nolumus ejusmodi curationis genus copiosius reprehendere. Illud saltem dicimus, quod longe tutius sit, medicamentis validioribus, que motum injungunt, sanguini & humoribus causas morborum chronicorum remove.*

XII. In-

Internarum inflammationes partium, præsertim quæ multis magnisque arteriis, quas copiosus perfluit sanguis, gaudent, cum febres acutas & mali sæpe moris, individuos habeant comites, non minimum in medendo faceffunt negotii. Tamen si vero plura earundem, & tot dantur genera, quot sunt partes internæ, copioso vasculorum textu refertæ, non tamen aliam novimus medendi rationem, quæ pleuritidi aut hepatitidi, quam quæ phrenitidi, aut splenitidi, aut demum anginae, si pauca excipias, suppetias afferat. De venæ sectione acres dudum viguere lites, quoad pleuritidem imprimis, de quo vid. Annal. Vratisl. 1718. M. Maj. p. 10507. Quam licet nunquam omittendam in cura inflammationum internarum non pauci existiment, multi tamen cum J. B. HELMONTIO, F. SYLVIO, D. LUDOVICI, R. BOYLE, pleuritides, aliarumque partium inflammationes, posthabita omni venæ sectione, solis remediis sudoriferis, ac dissolventibus, tempestive exhibitis sæpius cito & felicissime iustulerunt. LUCAS imprimis TOZZI, quem supra laudavimus, quid sentiat, hæc exponit: *Si experientiam appellent, qua plurimos per phlebotomiam sanatos fateantur, testor ex adverso ipse, multos me annos medicinam factitasse, & in xenodochio parthenopæo D. M. A. centenos & millenos brevi curasse, sine ulla sanguinis evacuatione, licet phrenitide, pleurisi, angina, hepatitide, hæmoptoë, erysipelate, omnisque generis febribus fuerint correpti; ut proinde iam in*
propa-

propatulo sit, quamlibet posse agrotationem cito
 tutoque curari, absque ulla sanguinis effusione; &
 si illa aliquando locum habeat, in sanis potius &
 athleticis plethoricisque corporibus, ad plenu-
 dinem minuendam, juxta Hippocratis mentem
 commendanda, ne in immedicabiles agrotationes
 incidant & suffocationis periculum incurrant,
 Comm. Aph. Hipp. L. I, 3. Sanguinis vero missio-
 nem, ut alii in hisce laudant morbis, alii verò, ceu
 noxiam omittendam censent; ita diaphoretica
 tum fixa, tum volatilia, & resolventia, ac diluen-
 tia, cum regimine tepido uno ore omnes com-
 mendant Medici Pragmatici. *Hæc si minus ju-
 vent, nihil profecto proficit vel valebit lapis be-
 zoar, qui malis institutorum artibus ferè semper
 adulterinus est, nihil lapis histricus, vulgò pedro
 del porco, nihil os cordis cervi, nihil tinctura co-
 ralliorum cum spiritu cordis cervi, nihil cornu
 monocerotis, nihil margarite, nihil fragmenta la-
 pidum pretiosorum, aurumque ipsum & appa-
 tus antidotorum omnis, ac secreta quorundam, non
 tam solido, quam splendido cardiacorum ac bezo-
 ardicorum nomine nota, nec magis vulgi, quam
 magnatum opinione celebrata, quibus tor corro-
 borari, & contra vim morborum muniri, & virus
 omne expelli è corpore putant, quæ sunt verba do-
 ctissimi J. G. BERGERI de Infl. Cord. XIX.*

XIII.

Moras justo longiores in inflammationibus ne-
 ctit sanguis, qui in hæmorrhagiis nimis ultra mo-
 dum non raro profunditur, Ipsæ vero Hæmor-
 rhagiæ

rhagiæ modo ex naribus, modo ex pectore, modo ex urinariis, aut uteri anique vasis fieri toto solet die. Hæc si mediocritatem excedant, medelam omnino poscunt. Quæ singulis vulgo spondetur facilis atque expedita, eventum sæpius minus respondente, exemplo Hæmoptysis, de qua hodieque vera deprehendimus ista Poëta:

Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus

Ad stygias certo transire ducit aquas,

Sed & in hæmorrhagiæ cusa uterinæ, atque hæmorrhoidum ultra modum profusorum, mictusque & vomitus cruenti, remedia licet optima præparata & recte usurpata, desideria languentium minus interdum satiare, quotidiana docet experientia. Ac licet ad retardatum quavis causa menstruum in fœminis & hæmorrhoidalem in viris fluxum consuetum, multa admodum laudetur præsidiorum farrago, ea tamen omnia sæpius frustra vocantur in usum, quam inexpertis fide videtur dignum. Neque enim pilularum Becherianarum, vel Stahlianarum etiam verarum, similitumque specificorum infallibilis amplius est efficacia. Quod certe opprobrium artis salutaris non est postremum, eoque durius genuinis artis filiis, & doloris plenum sensu, quod in se obvia & causis ut plurimum manifestis debita ægroto simul & medico suo, quod cujusvis est, munere rite fungente, parum adeo laude dignum præstare, miserisque ægros votis suis beare liceat. VALESCUS de TARANTA, nisi idonea victus ratio in mensum provocatione adhibeatur, medicamenta parum

rūm aut nihil juvare docet. Sed & hac rite observata cautela, irritos tamen non semel omnes deprehendunt conatus juxta cum suis ægrotis Medici. Ac sæpe mali pertinaciam artem eludere, & optimorum remediorum vim enervare, idque potissimum fieri, quando lumbrici in intestinis oberrant, ac tum frustra omnem impendi laborem, nisi cum uterinis & emmenagogis anthelmintica socientur, C. HELWIGIUS autor est l. c. 1702. p. 73.

Quam quidem observationem ad plures alios eosque infinitos fere casus applicari posse, eo minus dubitandum putem, quod multas omnino remoras sanguinis effluxum è locis pati consuetis quotidie observemus: ut adeoque non pauci in ea versentur sententia, emmenagoga non dari medicamenta, aut quæ hæmorrhoides impeditas in ordinem redigere valeant, eo quod medicamentis magnificis hisce titulis superbientibus exhibitis sanguinem quidem in suo per vasa itinere exagitari, corpusque universum calore perfundi, vias autem sanguinem minus legere suetas, animadvertunt. De quo, quisquis dubitat, Obs. XL. & XLI. L. I. J. N. PECHLINI haud difficulter convincetur, eundemque doctissimum virum non multum à nostris abesse conjecturis, hæc ejus verba docent: *At vero etiam accidit, ut omnis malitia frustra sit, & postquam fortissimis durissimisque remediis certatum, qua errantem revocent sanguinem, nihil aliud, quam vana & dolorifica tum in lumbis, tum capite, fermentatio relinquatur, novisque & precipitantibus auxiliis, mala iam conciliare ipsa cogat necessitas.* l. c. p. 93.

XIV.

Vitia hæc sanguinis erant, quorum medelam adeo difficilem, certe, non æque, ut vulgo creditur, promptam atque planam esse, hæcenus ostendimus. Haud vero levioribus involuta tricus, lymphæ & glandularum vitia deprehendimus. SYLVIVS certe in praxi fatetur hinc inde, nondum se compertum habere, quo pacto glandularum morbis mederi conveniat. Enimvero licet eodem autore præstantissimo Medico, vitia nunc lymphæ & salivæ varia, ad gustum examinata imprimis, in numero habeamus, & hinc inde legamus recensita, non tamen nisi vulgaria & incerta iisdem opposita præsidia, nec sine stupore animadvertes. Ingenue, ut solent, clarissimi Medici Vratislavienses, quod res est, hisce profitentur: *Arduum prorsus est, varias humoris seroso-lymphatici depravationes accurate explicare; Et nisi omnia nos fallunt, vitia lymphæ tum in quantitate, nisi quod defectus ejus in longa media, & atrophis satis notus sit, tum in qualitate, nondum exacte à quoquam delecta sunt. - - Nec sane apparet, qua via exacte vitia laticis seroso-lymphatici detegantur. Certe laudabili studio quidam viri celeberrimi chymica hic instituerunt experimenta, sed nondum ea, quam cordati viri optant, hinc consecuta est utilitas; Et si qua inde ad Medicos rediit, nulla est alia, quam, ut σοχασμός in eligendis remediis, aliquantò sit certior.* l. t. 1701. p. 250. Exemplum egregium suppeditat γλωσσα ἰπικουμένη, seu amarefscens linguæ apex, in cujus causa

causa indaganda, ut varias in partes ivere Medici, sic remediis sedulo adhibitis affectus multo minor, & rarius recurrens redditus, sed tamen non usque adeo compressus & castigatus est, ut non saepius novos tumultus cieret, sicut penes A. DEODATUM valet. p. 270. seq. latius videre est. Sed ut hæc nemo in dubium temere vocaverit, ita spirituum, quos vocant, animalium, seu generis nervosi morbos, in eundem numeratū censum ab ill. BOHNIO, ut lateat nos, si non omnimoda, certe maximam partem medela spirituum, male se habentium, mirabuntur fortassis non pauci, sed mirari desinent, postquam exacto argumentorum pondere, quibus hanc firmare thesin allaborat vir doctissimus, non adeo paradoxum ad ultimum comperient, ejusdem, quod repetita vice inculcat, assertum: Arti nempe nostræ ejusmodi deficere remedia, quæ spirituum animalium inopiæ suppetias adæquatas & immediatas ferunt, seu in eorum substantiam convertantur, horumque motus perversos emendent, ac ad impetus æquabiles simulque vegetiores reducant. L. d. Off. Med. c. XVIII. idem vero elegantissimis ad finem cap. XXIV. L.I. Obl. verbis innuisse videtur experientissimus TULPIUS, quando enarratis variis de Hydrocephalo dissecto eruditorum sententiis, sed, inquit, *exercitatiores confugiebant ad ingenium illud: Quantum est, quod nescimus! velut namque in aliis, sic certe credibile est, potissimum nos cecidisse in genuino cerebri regimine: cujus opera multo fortassis sunt diviniora, quam quispiam hætenus suo comprehendit captu.*

(C)

XV. la-

Inter generis vitia nervosi principem omnino locum dolores occupant, utpote quibus, ut est apud CICERONEM, nihil magis in nobis contra naturam est, quorum causa miseri atque afflicti principes æque ac infimæ sortis homines, Medicis fiunt supplices, nihilque prius atque enixius ab iis flagitare solent, quam horum lenimen & allevamentum, omnibusque aliis, urut sæpe periculosis symptomatibus insuper habitis, hujus remedium serio desiderant. Neque verò medentes, qui gratiosi audiunt vulgo, usque adeo omnem exuerunt humanitatem, ut non precibus atque querelis languentium locum dare, eorumque miseriis subvenire, si possint, velint. Sed interdum docta plus valet arte malum. Notavi unum alteramque ex cl. PECHLINI, & propria observatione cephalicæ seu Hemicranicæ potius periodicæ, nullis admodum remediis obnoxie exemplum in desideratis pathologicis. Similis autem dorsi & lumborum doloris admodum rebellis in appendice fiet mentio. Ac solent præsertim dentium & podagrici dolores vim remediorum mire eludere, ubi expertus testatur F. SCHRADERUS d. dolor. fin. ab eoque, quem modo laudavimus, cl. PECHLINO docemur, id quod ipsum experientia edocuit, ne uni quidem odontalgicæ verum, absolutum, & minime fallax specificum à Medicis productum esse, & tam magnifice conceptas spes, expectantium vota eludere. L. I. Obs. XIII. Quo quidem loco, cum dolores sæpenumero fixi, pertinaces,

naces, incurabiles, ab aneurismatibus oriuntur internis, fatendum omnino est cum intelligentibus, & Medicis imprimis Vratislaviensibus I. c. 1701. p. 273. quod præclarissime de Medicina mereretur, si quis curiosius indagaret, & signa latentium aneurismatum detegeret, ac cum iudice PARÆO incurabilia sint, rationem, qua ægri in tantis molestiis ex parte sublevari possent, solide ostenderet, quod nuper cl. BAGLIVIVS pollicitus est, se facturum. Huc pertinent polypi, calculi, vermes, & abscessus in cerebro latentes, qui medentis oculorum aciem effugiunt, interim sub consueta alicujus morbi facie se sistunt, cujus ineluctabile fatum non nisi post fata per inquisitionem anatomicam quærentibus patefcere potest, ut est in Actis Med. Berol. vol. 1. p. 48 Equidem non usque adeo rerum omnium sum ignarus, ut nesciam, opium, & remedia ex eo parata adversus dolorum furias, toto die & adhiberi. & commendari à Medicis pragmaticis. Sed verò nec illud me fugit, hoc remedii genus, neque ab omnibus in tanta naturarum & morborum varietate, prout conveniebat, sed pro varia cujuslibet opinione varie adhiberi: *Id quod hoc quidem magis dolendum, quo certius est, nullum sepe majus ab alio remedio auxilium, neque periculum in ullo remedio majus esse*, ut pro more eleganter advertit ill. J. G. BERGERUS d. vi opii Raref. p. 5. Ut vero opio multi multum, sic alii parum admodum in doloribus leniendis tribuunt, plerique autem rectum ejus usum laudant, abusus vero quosvis abominantur. Hos

(C) 2

inter

inter agmen merito ducit vir amplissimis muneribus, & exquisita artis doctrina præstantissimus G. E. STAHLIUS. Is enim postquam varios & detestandos circa abusum opii notasset errores: *in tanta, pergit, rerum perplexarum implicatione, tutissimum consilium fuerit optimum: abstinere: & hoc idem etiam facillimum. Proximum, circumspèctissime in his rebus versari: sed puto difficillimum, propter præsupponendum habitum, prudenter circumspectiendi. Huic tamen difficultati subsidium non contemnendum erit, non locum dare opiatis, nisi ubi vere, iterum dico, & iterum vere urgent symptomata.* Tandemque hoc concludit voto: *Veniet forte tempus ad posteritatem omnibus votis merito præcipiendum, quo ejus generis facinora severiore, quam nudarum deborationum energia compescantur.* d. impost. Opii. cf. Annal. Vratisl. 1717. M. Nov. p. 291.

XVI.

Alterum cerebri & generis vitium nervosi, non minus horrendum convulsiones constituunt, & contractiones partium, modo omnium, modo harum, illarum, spasmodicæ, quarum illæ uno epilepsiæ & morbi fontici sacrive appellatione venire Medicis solent. His autem convulsionibus varia, & infinita vulgo opponuntur præsidiorum genera & sæpius frustra, ubi non est obscurum illis, qui ejusmodi morbos sedulo, nec perfunctorie tractarunt. Viri certe eruditi sæpius, sed nunquam sine horrore recordor, diris talismodi moribus convulsivis in facie & maxillis afflictis diu, tandemque con-

confecti, quos remedia varia & selecta, summa exhibita industria, nec minori cura & sollicitudine usurpata, perque sat longum tempus continuata nihil equidem mitigare, nedum fugare valuerunt. Simile fortassis fatum in hujus cura morbi Medicorum fuit Vratislaviensium, unde hæ eorundem querelæ fluere videntur: *Therapia hujus affectus maxime ardua, ac, qui vel parum hic promittere audent, vix ac ne vix fidem adimplent. Felices, qui methodo præservatoria a fontico hoc malo industria periti Medici præveniuntur, ablatis epilepsie causis. Jam præsentè epilepsia omnis causarum varietas iterum iterumque diu anxie sub examen vocanda est, ac ne vera quidem inventa causa præcipitanter medelam malo inveterato promittenda est, nam non cessat, etiam remota causa, malum, nisi motuum convulsivorum tollatur assuetudo, quod forte omnium est difficillimum -- Nemo ex nobis cum Menecrate, de quo Athenæus l. 7. diptosoph. multis stipatus epilepticis, habitu Deorum vestitus in publicum prodire poterit l. c. 1699. p. 42. Eodemque loco p. 37. de epilepsia infantum sequentia tradunt, ab omni jactantia aliena: In idiopathia, quo te vertas, vix apparet -- Hic, qui arcana sua jactant, qui plenis buccis in specificorum suorum laudes declamant, ostendant, præsentique se viros! Quanta potuit industria & circumspectione, collegium nostrum adhibuit nobiliora remedia, nec tamen parentum lacrymas, sæpe parcas, ut unicis suis parcant, placare cupientes, adeo frequenter abstergere potuit. Equidem, cum ar-*

canorum & specificorum incidat mentio, non præmittenda videntur cl. Viri, M. B. VALENTINI, quæ diff. ep. III. d. nat. Med. p. 149. leguntur, præsertim cum plura in iisdem hodieque desiderari, in propatulo sit. Ita autem ille: *Novi empiricum, epilepsias habituales, unico, eoque drastico remedio funditus extirpantem, ab omnibus alioqui pro incurabilibus reputatas - - Vis autem & activitas remedii in eo laet, quod spirituum naturam in morbis illis succumbentem elevet: qui capit, capiat.* Ac solent imprimis, qui chymicis delectantur, ejusdem ope artis elaborata magnis evehere encomiis ad morborum gravissimorum, & caduci, de quo nobis sermo, medelam, ut alios inter Medicum atque Chymicum non vulgaris doctrinæ J. A. STISSERUM, causam difficultis ejusmodi morborum curationis chymicorum contentui remediorum adscribere videmus. Qui proinde, quod horum elogiis destinavit, ita orditur caput: *Epilepticorum, quamvis amplissimus penes practicos reperiatnr numerus, nihilominus tamen epilepsia satis frequens existit, & medicorum sanationes illudere haud raro consuevit, nisi herculeo huic morbo generosis chymico artificio elaboratis, & non sine labore paratis obviam eatur remedii.* Quæ qualia sint, ad mentem ipsius, è sequentibus haud obscure elucescit, ubi præterfallia volatilia urinosa, è partibus animantium duris vi ignis expulsa, ex antimonio, mercurio, & cui palmam præ reliquis tribuit, vitriolo, itemque fuligine non inelegantia parare docet remedia vir erudi-

eruditissimus. At vero his & similibus arte spagyrica confectis medicamentis, ut nihil detractum velim, & quæ de iisdem prædicantur, ad experimentiæ suffragia examinanda imposterum, censeam; ita remediis chymicis, nec minimum, nec nimium tribuere nobis cum J BOHNIO erit liberum, postquam eodem autore doctissimo viro, immo- dica ejusmodi encomia inflare sapius videntur hominum imperitiorum spes, mox tamen destituunt, & propriis aliorumque experimentis edocemur, non evenire semper ac protinus ab illis, quod speramus, vovemus, fingimus. d. Med. Galen. & Chym. V. BARTHOLOMÆUS ipse de MOOR, Medicus in Belgio clarissimus, fuscè pertractata epilepsiæ & convulsionum curatione methodica, ubi ad specificorum mentionem sermonem delapsus videt, gradum quasi retracturus, & quæ dicere cœperat, retractaturus, & hæc, inquit, est procul dubio pars curationis, que non tantum in hoc, sed plurimis aliis morbis maxime desideratur. Non desunt equidem descriptiones plantarum, animalium, mineralium, non desunt descriptiones remediorum ad pompam concinnatorum, non desunt quoque encomia, quibus hæc vel illa simplicia aut composita celebrantur; sed si veritatem libere profiteri liceat, pauca promissis respondent. Pathol. Cereb. p. 436. Equidem plura inter alia, magnis ornata encomiis, singulare quoddam specificum, tum ad febres, tum convulsiones imprimis à DIPPELIO laudatum, ab eoque in Vita anim. morb. & med, c. 2. laud ob-

scure descriptum est. Oleum nempe fœtidum ex parte quavis animalis, (quam ad mentem quorundam sanguis humanus vel cervinus, ex aliorum vero sententia alia constituunt) per retortam, destillare, & per frequentem, decimam minimum & quintam rectificationem ab empyreumate liberare docet, ab hujus vero ad guttas 30.40 usu mirandos effectus in convulsionibus imprimis epilepticis spondet. Nec de nihilo esse promissa, J. JUNCKERI, & J. E. CAMERARII testatur industria, utpote qui medicamentum hoc sollicitè elaboratum, & magna circumspèctione in affectibus convulsivis propinatum spem in nonnullis subiectis minime fefellisse, experti sunt. Sed nec omnium expectatione epilepticorum hoc ipso remedio factum iri satis, exempla docebunt, quibus iidem cl. Viri medicamentum non minori sollicitudine, sed frustra propinarunt. Vid. *Annal. Vra-tisl.* 1717. M. Jan. p. 561.

XVII.

Tonum partium nimis auctum atque intensum motus arguunt convulsivi, in cujus remissione seu atonia apoplexiam, & quæ hanc plerumque excipere solet, patet radicatam esse. De quibus nunc porro, ordine jubente, paucis acturus, opportune doctissimi recordor Medici Londinensis, quem THOMAM fuisse SYDENHAMIIUM, Hippocratici ingenii æmulum suspicatur, & ingenii candorem viri laudat, qui hæc refert, J. G. BERGERUS d. *Apopl.* II. Is enim à collega suo G. HARRIS interrogatus, quamobrem de morbis capitis

capitis nihil unquam in lucem emisisset, cum de morbis tot aliis tam feliciter tantoque cum applausu scripserit, respondisse fertur, illud propterea factum fuisse, quoniam illos curare morbos haud poverit, id quod imprimis de apoplexia, gravissimo valere morbo, nemo illorum diffitebitur, qui ægrotis ejusmodi optima & selectissima propinavit remedia, sed effectum salutarem non nisi raro animadvertit. Clarissimi inter multos Medici Vratislavienses, qui nihil hic dissimulare solent, cum methodum vulgatam minus sufficientem esse, perspicerent, ad aliam, eamque tutiorem, ex alijs, mentem atque cogitationem vertunt, sed quo successu, hæc docent verba, digna, quæ hic repetantur omnia: *Cum vero hodie usitata apoplexiæ curande ratio adeo parum succedat, sæpius in mentem venit prisca methodicorum methodus, quæ moderna è diametro opposita est. Nam loco frictionum, vellicationum, crinium evulsionum, imperat hæc articulorum blandi tactus continentiam, id est suavem contrectationem. Nos hodie spirituosissimis aquis ac odoratis nervinis, verticem, tempora, vultum, spinam dorsi imbui-mus: methodici olim medias capitis partes & col-lum limpida lana tegebant, & fomenta olei dulcis, & calidi adhibebant, & expressis ex aqua calida spongiis vultum fovebant. Nos hodie spirituosas ac volatilia apoplecticis exhibemus; illi simplicem aquam sed calidam, aut mulsum infundebant. Nos acribus clysteribus alvum irritamus; illi clystere simplici ac blando intestina crassa elue-*
 (C) § bant.

*bani--Verbo, nobis tonica & strictoria, illis relaxan-
 tia, ac stricturam nimiam solventia cura prora
 & puppis erant. - De hac prisca apoplexia meden-
 di ratione iudicium ferri accuratum nequit, ante-
 quam eam in usum aliquoties vocaveris; in usum
 autem, ut vocet quisquam, non temere fuerim au-
 tor, quomodocunque cadat res, nisi animum plano
 adversus calumnias vulpinas, fraudes ac mille
 rechnas obfirmaverit. l.c. 1702. p. 36. Et quod
 paralyfin speciatim faucium attinet, iidem doctis-
 simi viri, post recitatum triste exemplum morbi,
 omni adhibita sollicitudine curati, sed minus fa-
 nati, nec apparet, inquirunt, quomodo huic morbo
 accurri debeat. l.c. p. 98. inficiandum ut adeoque
 non sit, hodieque cum veritate convenire oracu-
 lum HIPPOCRATIS II. Aph. XLII. *Apoplexiam
 fortem solvere, impossibile est, levem etiam non
 facile.* Ac quæ à venenis, ut & à polypo producta
 fuerit, nullam hæctenus medelam recepisse, non
 modo cum H. BOERHAVE aph. 1035; sed &
 idem effatum ad plures alias latentesque causas ex-
 tendi posse, fateamur licet. Quæ vero sub specio-
 sis titulis circumferuntur medicamenta apople-
 ctica, & variæ imprimis aquæ destillatæ, quas vitæ
 vocant, de his merito audiendum est J. CRATO-
 NIS iudicium: *De aquis vitæ moriferis nihil
 dico. Magna est varietas, summa in usu vanitas,
 atque non minus, quam ebrietas, quæ hujus mali
 mater est, cum eodem modo cerebrum afficiant,
 nocent.* Conf. XXXVII. ut & J. J. WEPFERI,
 qui præ cæteris egregie de Apoplexia exposuit,
 Exerc.*

Exerc. d. Apopl. p. 256. *Quod spiritus vini praestat, idem & juniperinus, cerasorum nigrorum, liliorum convallium, & similes valent, idque eo potentius, si infusus aromatibus imbuuntur. Hi si frequenter assumuntur, non solum cerebrum ad apoplexiam proclive reddunt, sed & nimium ingurgitati circa aliam causam soli illam saepius effecerunt.*

XVIII.

Reliquos inter cerebri & generis nervosi morbos deliria imprimis multam medentibus causantur operam, nec tædii minus. De Melancholia, manifestum est effatum N. TULPII, veritati omnino congruum: *Velut non cujusvis est, melancholicis mederi, sic difficulter quoque eradicantur clanculum ex iporum animis imagines ab atra bile, falso impressæ.* Obs. L.I. cap. XVIII. idemque de mania multo valet magis, ut solet, aucto morbi gradu iste in hunc non raro facessere. Tametsi enim cl. M. B. VALENTINI cruditissimum noverit Auliatrum, drastico pharmaco, maniam curantem, vix paucis interpositis specificis l. c. vehementer tamen dolendum est, artificem cum suis arcanis non pluribus bono innotuisse publico. Mihi de ejusmodi specificis sententia placet B. ALBINI, Medici Lugdunensis in Batavis clarissimi, quando exposita medendi ratione in mania haecenus recepta, porrò capite XVIII. de mania ita tradit: *Alia, quæ desuper tanquam specifica commendari solent, cerebrâ nempe canum, arictum, sanguinem asini post aures incisi collectum*
sicca

*scoco prætereo pede; à celeberrimis enim viris, qui hæc commendant, dissentire nolo, nec hæctenus tamen consentire possum. Dabit dies meliora & certiora. Sed aliud superest, idemque miserimum, juxta CELSUM, morbi genus, in quo æger à cane vel alio animali rabido morsus simul & siti & aquæ cruciatur metu. Ex quo sævissimo delirio, cum ad ἀκμὴν pervenerit, neminem ferme sanatum annotarunt scriptores ex antiquitate superstites GALENUS, DIOSCORIDES, CELSUS, SCRIBONIUS LARGUS, ut penes MARTINUM est LISTERUM Ex. d. Hydroph. p. 42. Ac licet à CELSO laudatum præsidium, improvisum nempe ægroti in piscinam vel fluvium immersionem plures deinde imitati fuerint, successum tamen non æque opratum experti; uno nunc ore fatentur omnes, ubi rabies & aquæ metus ad complementum accesserit morbi, hæc atque alia præsidiorum genera irrita esse omnia: *Quanquam*, ut B. ALBINUS monet, *cum Paræo suaderem, ut magis aliis fiderent remediis, cum fieri quidem possit, ut fermentum id ejiciatur, sed fortasse id fieri non possit, nam quod per forte affirmatur, id per forte etiam negatur, plurimosque mari immersos factos esse hydrophobicos, Ferandum Ponzet, Cardinalem, recensere ait l. c. Ac multum fallor, aut radix mungos, cujus infallibilem virtutem adversus canis rabidi morsum, in brutis æque ac hominibus multis successibus expertus est C. KÆMPFERUS l. c. alcali item vegeabile, Sanatodos dictum, ac cantharidum infusum, & nonnulla alia*
 à SYL-*

à SYLVIO BOCCONE Obs. curios. passim hunc
 in finem commendata, eundem in censum collo-
 canda erunt, in principio & à morfu mox exhibita
 aliquem ut laude dignum, aut nullum præsent
 effectum. Nam, ut apposite HERMANNUS
 monet BOERHAVE, aph. 1139. *A nata medi-
 cina huc usque omnes ferè artis principes deplorant,
 demorsorum prophylaxin vix ullam certam
 haberi, & jam aquam paventium sanatorum exem-
 plum dari certa fide nullum. Maxime vero dolendum,
 post secula illapsa irritum successum ha-
 Etenus applicatorum deplorantia, non esse tentatas
 diversas à primis methodos.* Porro autem aph.
 1146. 1147. quæ desideret, exponit cl. Vir: *Nec
 desperandum tamen, ob exempla, jam in aliis
 venenis constantia, de inveniendò hujus singula-
 ris veneni antidoto singulari. Hactenus verò nul-
 lius ea comperta fides, cui credi queat salus miser-
 rime periclitantis hominis, cum nullum sit notum,
 cujus experimenta certa, sed vel speculationi or-
 tum debeat, vel descriptis ex alio confisum sit.*
*Nec AEschrionis apud Galenum & Oribasium
 arcano de cancris combustis, nec Scribonii Largi
 famigerata Opiata ad rabiem Sicularum, nec Pe-
 regrini consilio de pelle Hyæna, nec Actii, Ruffi,
 Posidonii, cinere cancrorum cum theriaca, nec
 jactata Palmario medela, vel nimis laudato
 Meyerne, Grevv & venatoribus stanno cum mi-
 thridatio, nec in somniis sacris revelata radix cy-
 norrhodonis, aliisque in cælum elato lichene cine-
 reo terrestri, pimpinella, jecore rabiosi canis ex-
 usso,*

usto, & similibus, exceptis. Quod si vero ipsa jam rabies agrum invaserit, atque ejus jam sit furoris, ut spes vel exigua vel nulla restitutionis superfit; tum equidem ad mentem nonnullorum, quos inter est J. GERDESIUS d. Hydroph. XXX. ea omittere non sunt, quæ vel minimam spem atque speciem ægri restituendi præ se ferunt; hinc quoniam anceps remedium melius est, quam nullum, sanguinis transfusio instituenda erit: quo quidem loco integrum processum & cautelas satis sollicitè expositas videre est. At enim vero dubium hoc valde remedii genus magnis haud ita pridem in scholis medicorum celebratum encomiis, cur nostris temporibus venerit in desuetudinem, non aliam crediderim causam, nisi infastus, qui medicos ab ulteriore tentamine deterruit, rei gestæ successus. Illustre fateor est exemplum, quod J. DIONYSII suggerit epistola de inveterata dementia per sanguinis transfusionem Lutetiæ Parisiorum sanata in Act. Phil. Angl. 1668. p. 504. sed longe foret luculentius, si ultra duos sanatio mentes perdurasset cf. p. 588. Sic & nostra memoria cl. CHILIANI, Medicus Vismariensis duo chirurgiæ infusoriæ suppeditat paradigmata cum balsamo de mecha tentatæ, alterum in ulcere maxillæ venereo, in dolore capitis alterum. Sed, ut quoad alterum beato optatus est eventus, ita in altero expertus est, remedia optime excogitata pessime nonnunquam cedere. Vid. Annal. Vratisl. 1718. p. 993. Aph. 1086. Nobis de hoc quidem invento novo cum non liceat prolixius nunc digredi, suffe-

suffecerit illustris Dani sententia Medici, OLAI inquam BORRICHII, qui data occasione fusc enarratis commodis simul atque incommodis à chirurgia insuloria & transfusoria expectandis, cautelis item haud parvi momenti suggestis; *ad summum*, inquit, *laudamus illustria molimina, sed experimentorum adhuc continuationes, variationesque desideramus tentamentorum, antequam fidem nostram obligent in solidum; id interea neququam dissimulantes, commendandum esse rerum magnarum conatum, licet non semper respondeat eventus.* Diss Acad. II. p. 88.

XIX.

Visis nunc iis, quæ circa potiores cerebri morbos, cum de omnibus agere, constitutum non sit, hodieque desiderantur; non est, quod in vitiis oculorum (quorum medelam elegantiorum & feliciorum per selecta & exquisita magis remedia, quam quæ hæctenus innotuere, sollicitè desiderare J. SCHRADERUM, Medicum in Belgio clarissimum, ex humanissimo viri recordor discursu) aut aurium, faucium & linguæ, dentiumque defectibus recensendis prolixam impendamus operam. In hisce enim multa admodum esse, quæ desiderari queant, non nisi illos fugit, qui ad eorundem medelam raro aut nunquam accedunt. Pectoris inter vitia tussis quidem est vulgatissima, quæ parvi plerumque penditur, utpote remediis domesticis haud difficulter obediens. Hanc vero non eadem tolli semper facilitate, illi norunt, qui ad tussim infantum convulsivam haud

ita

ita pridem nobis epidemiam selecta magno studio nobiscum propinarunt medicamenta, nec tamen nisi raro effectu fausto beati. Sic & Raucedo, familiaris & leve, ut putatur, malum, multum non raro in curando faceffit negotii; veritatem oraculi Hippocratici II. aph. 40. multi ut experiantur cum Vratislaviensibus hodieque Medici. Solet vero utrumque symptomata, Raucedo nimirum & tussis, prodromus partim, partim accidens morbi existere gravissimi, qui phthisis audit, & in exulceratione pulmonum cum febre hectica communissime fundatur. De cujus curatione mali licet multi multa glorientur, una tamen prudentiorum est sententia Medicorum, nullam id medelam admittere. Instar omnium insignis est casuista B. TIMAEUS à GULDENKLEE, qui uxoris occasione hoc fere confectæ malo, hanc acerbam fundit querelam: *Ego cum nihil intermiserim, quod ad morbi curationem quovis modo facere poterat, nec in tota praxi mea, quam triginta septem annis exerceo, quempiam ulcere pulmonum affectum integra sanitati restitutum viderim, tandem in eam deveni sententiam, phthisin proprie sic dictam, qua cum pulmonis exulceratione conjungitur, humana arte perfecte sanari non posse L. II. Ep. 4.* Equidem G. BAGLIVIVS utriusque, & morbo, & desiderato medelam paraturus, phthisis, inquit, *ab ulcere pulmonum, vulgo pro incurabili derelinquitur, quia, ut ajunt, tale ulcus internum est, & occultum, nec ut alia externa ulcera, mundificari & à pure abstergi potest; sed quare non id agunt Medici, ut in-*
vest.

desigunt ulceris situm, eoque detecto, sectionem inter costas institunt, ut medicamenta introduci possent, rationem sane non agnosco. Prax. Med. L. II.

II. Et hac quidem ratione, ulcus pulmonum perfectum curatum esse, ex Actis philosophicis Anglicanis in Actis Erud. Lips. 1705. p. 331. memoria est proditum. Sed, qui noverit, id quod J. H. SLEVOGTIUS, rarioris doctrinae, nec vulgaris experientiae Medicus, praecclare ostendit, phthisin non semper in ulcere pulmonum fundatam esse, eum necesse est, agnita hujus quoque praesidii insufficientia, si quidem cordatus, ut par est, Medicus existat, ubi ad lectum phthisicorum venerit, pudeat suae impudentiae, & pigeat artis adeo inopis auxilii, taceatque, re ipsa comprobata, phthisin esse opprobrium Medicorum, quae verba laudati sunt viri, quibus schediasmati de phthisi Med. opprobrio colophonem imponit. Ut vero pulmonaris, sic & aliarum partium tabes ad lethrum plerumque recta deducunt via. Quemadmodum tabis dorsalis tale inter alia legimus prognosticon apud N. TULPIUM L. III. obs. cap. 24. *Per vicaci sacra hujus fistula tibi auxilia medica esse, non solum infirma, sed ausim dicere nulla.*

XX.

Sunt vero & alia in pectore & corde in primis vitia abscondita, ut calculi, vermes, prolypi & similia, tum varias alias molestias, tum frequentes imprimis lipothymias, palpitationes & angustias praecordiorum, cum spiritu difficili inferentia, quarum causam afflictionum si cor in se ipso alat,

(D)

raro

raro perfectam curationem admittit; excrescentiæ vero ejus, ruptæque & exelæ valvulæ & vitia similia ut cognosci certo nequeunt, sic etiam artis operam viresque eludunt, quemadmodum elegantè docet, quem sapius laudavimus, J. G. BERGERUS, d. palp. Cord. XV. Quo quidem loco, *Nec vero, pergit, concretiones illius polyposa, antequam perfecta fuerint, cognoscuntur, & si cognita sint, sero venit, & frustra est omnis medicina.* Ac licet peculiari nec superficiali labore, polypum cordis & nosse & curare docuerit vir multis illustribus meritis, ad ultimum tamen hæc lubens fatetur: *Quod si vero adhibitis adhibendis, actisque omnibus eger ad pristinam valetudinem non redeat, sed polypus in corde longiore tempore obduruerit, desperandum est de illius restitutione, quia ignota sunt remedia, quæ corpus tale compactum perfecte dissolvere possint.* Accedit & istud, quod difficilem non minus curam, quam diagnosis & prognosin ad mentem T. WILLISII difficiliorem & magis obscuram reddit, quod non nisi conjectura assequamur, adesse polypum, & eadem symptomata ab alia causa produci possint: Si ergo omni adhibita industria illa tandem cessent, incertus adhuc es, num polypum vel aliud vitium curaveris? si enim mors supervenerit, & anatome tibi, polypum adesse, monstraverit, certus infis, te bene conjecturasse, sed jam etiam certo scis, te omnibus tuis medicamentis nihil effecisse, ut putem, per experientiam nobis nunquam constare posse, quænam medicamenta curando poly-
po

po inferviant, ut scite B. ALBINUS d. polyp. XVI. advertit.

XXI.

In morbis verò pectoris reliquis nullum facile medentum attentionem excitare, nullum etiam spes eorum frustrari magis, quam hydropem pectoris videmus. Hic enim versipellis vitæ humanæ hostis, ita nonnunquam furit, sævaque excitat symptomata, ut animæ corporisque non sine causa brevi metuas divortium, quod tamen, functionibus omnibus ad pristinam mox activitatem redeuntibus non nisi multo exacto tempore evenit. Sicut ex adverso, ubi fausta & salutaria apparent phænomena, extrema, quod nemini venerat in mentem, nonnunquam instare, exemplis discimus. Sed, quicquid ejus rei sit, affectus omnium experitorum testimonio est curatu difficillimus, & tantum non impossibilis. Quamvis enim non desint, qui morbum per mercurialia, nervina, emetica, millepedes, & varii generis diuretica, ipsamque paracenthesein curatum, edicis eam in rem observationibus, tradiderunt, quod nuper admodum A. HÜTTERUM, Chirurgum Noribergensem, fecisse novimus, hæc tamen omnia & si quæ sunt similia, ex sapone veneto, aut aliis ex rebus variis confecta remedia, irritò sæpius conatu propinata esse, aliorum, qui nec sibi nec aliis blandiuntur, loquuntur observationes. Quos inter luculentum collegii imprimis medici Vratislaviensis testimonium, eodemque observationibus de hydropem pectoris, magna circumspectione institutis & fide-

liter descriptis finem impositum deprehendimus, estque ejusmodi: *Quantumvis autem varia haec tenus remedia recensuerimus, quibus malum hoc debellari queat & debeat, pro candore tamen nostro non ducimus esse dissimulandum, quod multoties malum hoc tam rebelle sit, ut aegri non tantum non curentur, sed ne quidem symptomata eorum mitigentur. Quo in casu medicamenta avara manu aegris danda esse, credimus, imo Medicos nihil à Christiana pietate alienum facturos putamus, si prorsus à remediis exhibendis per tempus abstineant.*

XXII.

Enimvero hydrops in universum omnis, seu totum corporis habitum, sub Ascitis, vel Anasarcae & Tympanitis denominatione, sive hanc illam corporis partem occupet, scandalis Medicorum à multo retrò tempore adnumeratus est. Quo vero jure, quave id factum injuria, videant, quibus volupe & otium est penes J. BOHNIUM Progr. ad diff. Inaug. d. Hydr. d. Berghold. Divus certe Senex d. Intern. Affect. text. XXVII. *Morbis, inquit, gravis est hydrops, & pauci hunc effugiunt. Eademque ARETÆI est sententia, quam L. 2. d. caus. & sign. diut. morb. prodidit: Ab hydropse per pauci liberantur, idque felicitate quadam Deorum potius, quam artis auxilio. Cujus quidem rei cum indices ingenti hydropicorum fatiscendentium numero admoneamur, tanto est mirandum magis, aegros ejusmodi præter rationem bene sperare, id quod huic morbo cum phrisi*

commune, utrique vero proprium deprehendimus. De eo vero J. H. HEUCHERUM, virum doctissimum ita differentem audire juvabit: *Si quod est genus agrorum, est sane hydropticum, quod videtur velle & optare, ut prolixam amplissimamque spem faciat Medicus. Nam quamvis per pauci satis hydrope graviori liberentur. -- hoc nihilominus plures eorundem, hydrope correpti vivendi cupiditatem pariter & mali ostendunt tolerantiam planè singularem: idque faciunt non tam quadam vel animi alacritate, vel spe, quam ipsa morbi natura inducti. Neque verò tam licet ejus cupiditatis reperire causam, quam mirari, qui fiat, quod cum in aliis, iisque non tam periculosis affectuum generibus, abjicere animum agri soleant; in hydrope solo cum tam longas spes concipiant, tum tanta vivendi cupiditate teneantur.* Caut. in cogn. cur. hydr. necess. p. 15. Equidem nondum memoria excidit, inter initia praxeos, datum forte unicum medicamentum, virtute imprimis diuretica eminens, anasarcam in juvenula, simul & semel per singularem Dei gratiam propulsavisse. Sed nec illud omitendum, magna alias circumspeditione, purgantia modo fortiora, modò mitiora, aperientia, salina, amara, ipsamque paracanthesein & similia pro re nata à me aliisque in hydropticis applicata, sed effectu minus salutari donata fuisse. Ac licet diaphoreticis præ reliquis medicamentis cum T. BARTHOLINO nonnulli; opiatis verò M. ETTMULLERUS; martialibus atque antimoniatibus invicem mistis

(D) 3

F. HOFF-

F. HOFFMANNUS, T. SYDENHAMIUS & R. LENTILIUS; rhubarbarinis demum J. R. CAMERARIUS; aliis alii multum tribuunt; nobis illustris, quem modò laudavimus, Archiatri, eo magis sententia placet, quo propius à veritate abest. Ita autem ipsi l. c. p. 18. loqui placuit: *Videntur ii parum cauti, si qui jaçtent medicinam, omni superando hydropi parem. Vana est isthac ostentatio, & crassa suspicionem ignorantia affert, nescientiamque prodit tot tamque variantium, unde emergit hydrops, causarum.* FRIDERICUS ipse RUYSCHIUS, Medicus atque anatomicus sine exemplo maximus Obs. anat. chir. XLVI. hunc in modum scribere non dubitavit: *Quis medicorum curare potest hydropem, ascitem limosum, membranis inclusum?* Ac paracenthesin sigillatim in hydropem tanti non esse momenti, nec adeò temere instituendam, prout nonnulli voluere autores Obs. XLV. docuit. Quisquis vero de illo dubitat, Historiam quæso morborum Vratislaviensium iterum introspeciat, ac 1699. p. 124. annotatum inveniet, collectores ejus ab omni fucò & jaçtantia alienos, post adhibita purgantia, aperientia, alterantia, cachectica, martialia, mercurialia, antiscorbutica, hypochondriaca, diuretica, roborantia, atque externa quoque topica, sed frustra adhibita ita conqueri: *Nec tamen magnus est hydropicorum numerus, qui sollicita nostra cura à nobis fuerunt liberati, & singulari Dei benignitati potius, in hisce quoque, qui evasere, auxilium & sublevationem tribuimus, quam medica-*

dicamentorum viribus cum Valeriola L.I. Obs. 2. narrante, quomodo ascitica uxor congruis à se præsidis restituta.

XXIII.

Iisdem vero doctissimis auctoribus quantum ars valeat, in gravissimis ac diuturnis cruciaturibus, qui vel peritonæum, vel membranas, quæ abdominis ventrisque partibus obtenduntur, afficiunt, quosque nonnulli colicos, & FERNELIUS quidem nothos, RIOLANUS vero pictavienses appellat, edocemur. De hisce enim, ut Aph. XI. Sect. IV. HIPPOCRATIS in merito intelligitur: *Quibus tormina, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui nec purgantibus, nec aliter solvitur, in hydropem siccum firmatur*; ita illos neque clysteribus, neque fomentis, neque medicamentis, nec aliis remediis, quibus colici dolores mitigantur, placari solere, sed & apud Vratislavienses, ubi frequentiores sunt, quam in experti credant, admodum rebelles esse, & fere tympanitidem præcurrere l. c. 1700. p. 176. annotatum videmus, cum addito: *Quomodo huic occurrendum malo, edoceri cupimus ab aliis; nos enim omnia tentantes, hæcenus sæpe successus destituit.* Idem vero omnino de passione valere iliaca, morbo, ob truculentam faciem miserere mei alias dicto, nemo nisi qui ægros eodem afflictos, qui & carminativa & laxantia & clysteres & nitrosa, ipsaque mercurialia (de quibus BOHNIUS cum SYDENHAMIO judicat, ea si non noxam inferant, certe quod de his jactant plures, minus aut raro præstare) aut

(D) 4

phospho-

phosphorum ipsum (juxta Hist. Morb. Vratisl. 1701. p. 503.) & sexcenta alia frustra admiserunt, aut plane non, aut paucos vidit, temere ibit inficias. Equidem multos inter alios P. BARBETTE, quid in cura hujus gravissimi morbi desideret, hisce declarat: *Mediis ordinariis nihil efficientibus, cucurbitula magna sine scarificatione sapius parti dolenti apponi potest, atque iterum auferri. Annon etiam prestaret, facta dissectione musculorum & peritonæi diguis susceptum intestinum extrahere, quam certi. morti aegrotantem committere.* op. chir. edit. Genev. 4. p. 512. Sed enimvero hoc remedii genus desideratis medicis vel maxime annumerandum esse, tum res ipsa loquitur, tum à R. LENTILIO Jatrôm. p. 401. seq. solide evictum est. Ceterum dolores colicos genuinos, minime raro transire in abscessum, & spurios illos in apostema aliquando degenerare, id quod experientia confirmat, quos modo laudavimus cl. Vratislaviensium Medici I. C. annotatum reliquere. Talismodi vero abscessus, qui mesenterium aut hepatis, aut alias abdominis partes obsident, sicut quoad pathologiam & signa imprimis à J. FERNELIO & D. SENNERTO desideratorum habentur in numero; ita si MICHAËLEM audias ETTMÜLLERUM, Medicum certe pragmaticum peritissimum, ex abscessu & ulcere hepatis, adde & reliquarum partium, nisi superficiale & leve fuerit, pauci sunt, qui evadere solent. Ac si demum ea excipias, quæ à cl. H. MEIBOMIO de Abscess. intern. opere posthumo sunt annotata,

pauca

paucæ in Medicorum monumentis reperies, quæ
Te in cura abscessuum internorum juvare queant,
Nec verò dysenteria minus, cujus ætiologiam, ut
& purgantium operandi modum ἀππρωσ apposite
vocat STAHLIUS, ubi ad curam ventum est, de-
sideratis erit adnumeranda, aut ego multum fal-
lor. Licet enim in illa multa à multis, & laxantia
à plerisque, à quibus G. C. SCHELHAMERUS,
& B. de MOOR discedunt, emetica imprimis be-
nedicta ipecacuanhelradix; diluentia ἀνωχὴ καίτω
applicata à T. SYDENHAMIO, & J. E. SCHA-
PERO; opiata a plurimis, quos cum T. MINA-
DOO A. THONERUS redarguit; cortex item
chinæ à R. J. CAMERARIO una cum aliis mi-
stus, & infinita demum alia commendentur; ea
tamen nobis mens sedet cum C. HELVICHIO
Hist. morb. Vratisl. 99. p. 101. quod commenda-
tiones medicamentorum effusæ, quæ tamen cre-
dulos misere ludificant, non aliunde oriantur,
quam quod adhibitis plurimis remediis, ultimo
præprimis si tum æger fateatur, se levamen sentire,
præpostere affectus transcribatur. Nec verò
in multos admodum sentire levamen, funera testan-
tur, quæ non obstante auxiliorum abundantia, tum
alias tum præterito imprimis autumno, prævia
æstate calidissima, in variis Germaniæ, imo to-
tius Europæ locis, denso admodum agmine elata,
omnes recordamur.

XXIV.

Hisce autem & similibus excutiendis si diutius
immorari animus esset, nullus facile morbus præ-

(D) 5

termit-

remittendus foret, qui non hæc aut illa in therapia
 desiderata suppeditaret. Potiores tantummodo,
 velut in exemplum adducere dum nobis est pro-
 positum, calculus nunc porro, renum imprimis
 & vesicæ examinandus venit, cujus medelam eo
 majori cura & sollicitudine à medentibus efflagi-
 rare solent ægri, quo majores sunt cruciatus, &
 humanam ferefrangentes patientiam, quos à duris
 hisce corporibus illatos videmus. Equidem Me-
 dicorum non minus anxium atque flagrans offen-
 dimus desiderium, miseris ejusmodi ægrotis, o-
 ptatas pro virili ferendi suppetias. Quem in
 finem varia laudantur medicamenta, tum
 pellendi, tum comminuendi, aut præcavendi, &
 sedandi demum, seu anodyno scopo. Lithontri-
 ptica uno vocantur nomine, quæ calculum fran-
 gere creduntur, quæque à multis laudantur varia,
 ab aliis vero alto supercilio contempuntur; quo-
 rum causam defendendam imprimis suscepit J. A.
 STISSERUS Act. Lab. Chym. II. 6, ubi inter alia,
*Firmiter inquit, credo, non solum in regno ani-
 mali, verum etiam vegetabili & minerali, inesse
 remedia, quibus calculus comminui queat.* Tale
 autem remedium non unum omnibus adæquatum,
 sed pro causarum varietate varium arguit esse de-
 bere, quo pollet, judicio practico, nec acidis so-
 lum & causticis, sed & insipidis magnam in calculo
 comminuendo adscribit efficaciam vir doctissi-
 mus. Horum autem omnium licet ingentem facile
 coacervare catalogum, multis stipatum elogüs in
 proclivi sit, nobis tamen sententia eridet cl. PECH-
 LINI:

LINI: *immutare quidem, ejusmodi remedia, non-nihil fermentum renum, non inuius concedo, & prohibere, ne lapis concreſcat, at concretum jam diſſolvere, prodigio proximum eſt.* L. I. Obſ. XIII.

Ac multum vereor, ne eandem mereantur cenſuram remedia, quæ à J. R. CAMERARIO Syll. Mem. Med. Cent. VIII. 73. 76. cum multis elogiis commendantur, ejuſdemque ſint tribus, quæ tum alibi locorum, tum in *Hiſtoria Morb. Vratiſl. 99. p. 133. 153.* ſed non ſine addito tali iudicio, recenſentur, quale à doctis atque expertis ejus collecto-ribus poterat expectari: HIERONYMI, exemplo CAPIVACCII, qui fatetur, ſe nescire, quæ calculum in veſica frangere queant; & ERA-STI, qui perſuaſum inquit, habeo, lapidem veſicæ diſſolvi remediis intra corpus non poſſe, nec non A. DUDITHII, cui medicamentis intra corpus concretos jam lapides atteri atque confringi poſſe, non videtur ſimile vero. In hiſce enim cumulandis ne nimii nunc ſimus, illuſtris facit WEDELII *inſtitutionis*, quæ, cum inſtar omnium ſit, ex diſſ. d. *Calculi Mechanica* p. 38. h. l. repeti meretur: *Quicquid horum ſit, pertinet hoc ad deſiderata medica, ſaltem nota in hunc uſque diem id non præſtitere. Si qui autem arcanum hoc reuera poſſident, æternam merebuntur famam, ſi id dignè revelaverint; quod ſi non fecerint, nec experi-mentis comprobari poſſit effectus, ne nominandi quidem fuerint.*

XXV.

Doloribus nephriticis cum arthriticis multum
inter-

intercedit affinitatis; ab his vero haud quaquam
 facilius, quam ab istis liberantur miseri. *Neque
 enim, si J. JACKSONI credimus, hoc in casu
 quicquam prestare, possibile erit, donec remedia
 nobiliora & magis exaltata, quam qua hodie apud
 Galenicos & Chymicos artis filios vulgo prae-
 stant, nobis innotescant.* Enchir. Med. p. 118. Quod
 idem, tum variis in locis, tum hisce verbis THO-
 MAS confirmat SYDENHAMIUS: *Si quis ob-
 jiciat, multa esse remedia specifica ad podagram,
 ego me ea nescire, lubens fateor; & vereor, ne pro-
 missores isti perinde sint ignari, ac sum ego.* Equi-
 dem plura inter alia praesidia, quorum catalogum
 hic necesse superfluum erit, Moxa ex oriente allata,
 multo pridem cum strepitu commendata fuit; sed
 haec, cum, iudice cl. SLEVOGTIO, ultra vires
 blandorum cauteriorum, quorum usus antiquissi-
 mis temporibus notissimus extitit, non multum ha-
 ctenus praestiterit, & insuper jam diu personis deli-
 cationibus omne cauterium actuale nimis crudele
 apparuerit, ideoque hoc novum cum antiquis
 apud nos dudum frequentari desit d. podagra,
 ejusque Curat. Magnet. Quo eodem loco licet
 plures morbum hunc transplantandi rationes, &
 varia specifica à D. Elavio laudentur, his tamen
 addendum putem, quod ad finem proluisionis le-
 gitur viri doctissimi iudicium: *Nomina arcano-
 rum, typis mandata, dissertationi inseri facile
 toleravi, nec magneticas curandi rationes expun-
 gere volui, cum nihil quidem, quod religioni ad-
 versetur, continere videantur, sed per crebra ta-*

men experimenta, à suspitione vanitatis, otiosorumque ingeniorum lusibus se vendicare debeant. Ac vereor, ne Magnesia alba, sacharum lactis, aristolochiæ radix rotundæ, & si quæ sunt alia, aut artis aut naturæ effecta, indigena atque exotica id mereantur prædicatum, quod à ROSINO ipsis tribuitur LENTILIO: *Remedia nova quæ maximis encomiis in orbem ebuccinantur, etatem non ferunt, sed prius plerumque, quam ipsi buccinatores intercidunt, & raro se magnificis effectibus commendant.* Eteodr. Med. Pr. p. 1284. Quod nec M. B. VALENTINI, strenuus alias medicamentorum exoticorum ac novitate se commendantium encomiastes diffiteri audet, cujus hæc sunt verba: *Cæterum, quæcumque tandem sint, sive peregrina sive domestica, quæ pro sublevanda podagra inuruntur, tantisper quidem hunc dolorem palliant, quatenus vel archæo terrorem incutere, vel lymphæ corrosivæ portionem exantlare apta nata sunt: an verò radicalis affectus deturbatio ita obtineri possit, valde dubito.* d. Moxa & Pod. p. 201. Ac videtur sane J. J. WALDSMIDIUS rem acu tetigisse, quando auri sacram famem, remedia alia ex aliis & quærivisse & commendasse ad podagram censet. Ita autem ille: *Arthritidis curatio non solum difficilis, sed & multorum fraudum ferax, ut quotidie experimur. Est enim novus quidam acquirendi opes modus: jactare curationem podagræ.* Si vero claudias PECHLINUM, existimat ille, tot esse futura podagricorum remedia, quot sunt, quæ ex hoc morbo ægrotant, indi-

vidua
1712

vidua, quod plerisque cum tempore tædium sub-
repat, & fortuitorum, quam excogitatorum ma-
jor sit gloria, L.II. Obf. XXVIII. Nimirum plero-
rumque arthriticorum est etiamnum, quæ SE-
NECÆ olim fuit querela, qui cum de arthritidis
inveteratæ sanatione desperaret, sic nihilominus
scriptum reliquit: *Non perveni ad sanitatem, nec
perveniam quidem, delinamenta magis, quam
remedia podagra mea compono, contentus, si ra-
rius accedat, & minus verminatur.*

XXVI.

Morbos demum mulierum atque infantum ne
planè intactos prætermittamus, in illis partus oc-
currit difficilis, cui pro causarum diversitate his
aut illis præsiidiis occurrere solent Medici Prag-
matici. Quod si verò situs infantis perversus adsit,
tum præter manualet opem, de omni reliquæ au-
xilii desperant prudentiores. ROSINUS certe
LENTILIUS, à muliere rogatus gravida &
partus difficultatem metuente, annon posset mo-
dus excogitari, quo mediante fœtus situm in u-
tero debitum servare valeat? quæ in Medici nul-
lius potestate sunt, à se quoque frustra postulari,
apposite respondit, opus, addens, esse hoc solius
naturæ, nunquam artis, præter id, quod in partu
laborioso minus recte sito, peritæ obstetrices di-
gitorum ope efficere possunt l.c. p. 1075. Accedit
& illud, quod, ceu desideratum in muliebrium
medela affectuum non postremum, cum doctis-
simo PECHLINO clinici observant ad unum
omnes, in illis nimirum morbis, obstetricum &
nutri-

nutricularum semper majorem fuisse auctoritatem, quam Medicorum, nec ante Medicorum expecti consilia, quam vulgarium usum morbus spreverit; imo verò tum quoque, etsi Medici sua opportune commendent, ægrosque habeant obnoxios, juxta cum illis muliebria atque empirica adhiberi, plerumque etiam eventus felicitatem hisce magis, quam illis adscribi, ut L. I. Obs. XXXIV. videre est. Qua vero certitudine cura nitatur morborum, quibus infantes vivunt obnoxii, vel uni lumbrici, qui illos familiarissime exercere solent, documento sunt. Horum quippe præsentium signula non rarò indicia adesse, neque tamen, propinatis selectissimis pharmacis, ab alvo exire videmus. Ac licet symptomata ante infesta plerumque deinde remittant; & Medicus suo potiatur scopo, non tamen propinqui, rem omnem rite fuisse peractam, facile persuadentur, corpus nisi delicti oculis manibusque usurpent. Expertus id est, quem modò laudavimus, PECHLINUS, qui fuscè & erudite recensitis difficultatibus, quæ Medicis in cura lumbricorum quotidie occurrunt, *id vero, inquit, nolim, quisquam existimet, ubi vermes, etiam post remedium exquisitorum usum non prodeunt, nullos ibi esse, cum, ut ante dixi, lento pituita visco se involvant, ut non nisi in speciem phlegmatis redacti pro illa textura fluiditate ab alvo secedant.* L. I. Obs. LXIV. Ut adeoque nemo nisi qui nullos, aut paucos infantes ex lumbricis ægrotantes vidit, verisimile esse, dubitaverit, quæ à Viro summo G. W. WEDELIO tractatione

Statione de anthelminticis, coronidis loco addita legimus: *Levem quidem rem videri vermium exterminium, saepe tamen levi apparatu non posse debellari & ipsos & inde producta symptomata horrenda, tonum viscerum lesam, atque inconuenientia* -- Amæn. Mat. Med. p. 373. V. Snem denique penes infantes in morbis gravissimis, acutis & chronicis, à Medicis Britannis, Italis, atque Gallis, toto celebrari die: ejusdem vero administrationem apud Germanos nostros hodiernum desiderari, nemo nescit, sed scire licet, fieri illud non Medicorum, sed ægrotantium, quique illis adstant, culpa. Quod probe intelligentes Medici Vratislavienses ad rem loquuntur: *Nos in totâ Germania V. Snem penes infantes prorsus omitentes excusari non possemus, nisi contra vulgus & muliercularum opinionem aliquid facere, esset contra torrentem navigare.* l. c. 99. p. 21.

XXVII.

Quod reliquum est, non equidem fulmine tactos, eorumque medelam prolixius examinabimus, quod ab J. VEHRIO, & R. W. CRAUSIO factum novimus; neque remedia contra insomnia excutiemus, de quibus judice R. LENTILIO l. c. p. 1311. in practicoꝝ libris nihil reperitur, solus vero WEDELIUS hanc arenam disp. de insomniis aggressus est. Neque etiam morbos à vilis spectris, quoad curam, videbimus latius, utpote quod juxta cum eodem WEDELIO, FRIDERICUS præstitit HOFFMANNUS. Sed nec retum toto genere p.n. ab extra in corpus humanum illapso.

illapforum medicinam discutiemus quemadmo-
 dum infarctum tracheæ ab illapfa faba, in tenero
 ægroto LENTILIUS curavit fideliter, sed omni
 sua cura impedire non potuit, quo minus sub con-
 vulsivis cruciatibus, per 14 dies superstes satis tan-
 dem cederet. vid. l. c. p. 1085. cf. antec. & p.
 683; ut nec morbos reliquos prætervisos atque
 omissos, à C. PISONE & A. BOOTIO singulari
 opera pertractatos, indagabimus fufius. In
 hisce enim, & si quæ superfunt, superfunt autem
 plurima morborum genera, desiderari longè ma-
 xima, maximique ponderis momenta, haud est
 obfcu-um, ac fieri de reliquis ex supra dictis judi-
 cium haud difficulter posse existimaverim. An
 vero opus aliquod de curationibus Morborum
 insanabilium (quorum nonnullos BRUNO enu-
 meravit SEIDELIUS ut & B. ALBINUS) quod ad
 desiderata reponere non dubitavit B. de VERU-
 LAMIO, ut evocentur & excitentur Medici ali-
 qui egregii & magnamini, qui huic operi, quan-
 tum largitur natura rerum, incumbant; quando
 hoc ipsum, istos morbos pronunciare insanabiles,
 neglectum & injuriam velut lege sanciat, & igno-
 rantiam ab infamiâ eximat L. IV. d. Augm. Scient.
 p. 257. oprandum solum, an vero etiam speran-
 dum fit penes alios, & Te, imprimis, Vir illustis,
 judicium esto. Mihi aliter videtur, ab HER-
 MANNO videlicet CONRINGIO, Viro πολυμα-
 θητάτω aliter edocto. Is vero observationibus
 P. SALMUTHI inter alia ita præfatur: *ut nihil
 sandem aliquando fit, quod in arte desideres, haud
 (E) ignoro,*

ignoro, quæ est nativa ingenii nostri imbecillitas, pariter & rerum obscuritas, fieri non posse. Verum tantam perfectionem neque ego, neque alius prudentior exigit, id doleo, multa hæcenus negligi, multa nesciri de morbis humanum corpus infestantibus, quæ tamen debita facta attentione jam dudum potuissent exacte intelligi.

XXVIII.

Filum, quod vocant medicinale, ne amplius desideretur, quod desideratum offendimus ab ill. VERULAMIO l. c. p. 263. facit præclara J. G. BERGERI industria, utpote qui hoc ita occupavit argumentum, ut nihil in eo amplius desiderari videatur. Ab eodem vero illustri Archiatro, itemque a summis Germaniæ Medicis G. W. WEDELIO, F. HOFFMANNO & C. VATERO, Præceptoribus optime de studiis nostris meritis causas & media ad vitam sanam & longam ac senectutis retardationem ipsamque *evdacia* ducentia, quæ singula l. c. à VERULAMIO ad desiderata referuntur, edocti sumus. Hi quippe fama meritisque celeberrimi viri id egerunt, ut sobrie philosophando viam ostenderent & modum, quo quilibet corporis sui gnarus, per remedia ubivis obvia, & victum imprimis convenientem, rectumque rerum, quas nonnaturales Medici vocant, utum, vitam bene beateque ad feros usque annos traducere queat. Sunt vero & alii, chymicæ imprimis admiratores nimii, qui panaceas crepant & arcana, quorum ope vitam humanam ad feram usque senectutem sanam atque incolumem quam diutissi-

diutissime extendere liceat. Qua de re sententiam laturi incliti Medici Vratislavienses ita loquuntur: *Non ignoramus, Paracelsum olim iactasse, à se inventum tale medicamentum, quod omnia vitia sanguinis muret, & illum in optimam convertat temperiem, sed dolemus, quod, si unquam tanti arcani conscius fuit, humanum genus ejus cognitione privarit. Quantum sibi obstrinxisset mortales HELMONTIUS, si illos docuisset, quodnam illud sit, cuius subtilissimo & penetrantissimo impulsu fermentativo quodvis heterogeneum prompte à sanguine segregetur. Neque enim is pollicem premimus, qui dictatoria autoritate decernunt, eiusmodi medicamentum, his dotibus ex parte peditum, nullum inveniri posse. Palma in medio posita est. Hoc tamen asserimus, nullum ad hunc usque diem remedium nobis innotuisse, hisce facultatibus instructum, omniaque illa, quæ hic & alibi vendita fuerunt, licet vires eorum magnificis verbis depradicarentur, tanti nominis mensuram non implevisse. l. c. 1702. p. 114. cf. Annal. Vratislav. 1718. M. Febr. p. 704. Omnes autem ejusmodi arcanorum patronos, qui hæctenus in iisdem collaudandis nimii fuerunt, scite redarguit B. BERGERUS hisce verbis: Quo quidem loco non possumus non detestari inprudenciam dicam, an impudenciam, non agyriarum modo & circumforaneorum, sed, pudet dicere, quorundam etiam medicorum, qui uni lucro inbianes, suas panaceas, vitamque sanam diutissime conservantia secreta venditare non verentur,*

*constantia margaritis fragmentis, lapidum pretio-
forum, lapide bezoar, ebore, osse de corde cervi,
cornu monocerotis, id est dente ceti Narhual, aloë,
croco, nitro, antimonio, cinnabari, ambra, aro-
matibus, oleis athereis, salibus volatilibus, carne
viparina, radice Ninsi, argento, auroque, si Dis
placet, ipso. Sane horum familiari usu remedio-
rum grave valetudini damnum tacite inferri, non
nunc demum observari videas, sed jam olim à ve-
teribus observatum. d. vita longa. XXXIV.*

XXIX.

Ex hisce breviter strictimque pro instituti ra-
tione allatis (neque enim patientia Tua, Vir illu-
stris, diutius justo abuti, fert animus) satis opinor,
manifestum est, vera scripisse P E C H L I N U M,
quando ad virum immortalis memoriæ J. G.
VOLCKMARUM, B, Socerum Tuum loco præ-
fationis ad obs. med. sequentem in modum inter
alia scripsit: *Speciosa est nostra, & ad pompam in-
stituta cruditio, ovi si phaleras demas, quod reli-
quum est corporis, macrum est, & valde strigosum,
tandem etiam umbra quam corpori similis.*
Enimvero ne ad extremum mihi, quod speciminis
occasione inauguralis publice objectum memini,
& hoc objiciatur loco: defectus me recensere,
& hiatus ostendere, sed minus de medela sollici-
tum esse: morbos enumerare, sed curæ & reme-
diorum oblivisci; paucis, venia Tuâ, ill. Vir, de
causis de si teratorum dispiciemus practicorum at-
que remediis. Causas varii allegant varias; horum
vero non postremam empiricorum ubivis loco-
rum

rum frequentiam esse existimaverim. Faciunt enim hæ Medicastrorum & lucripetarum sordes sæpenumero, ut viri erecti ingenii à cœpto pridem artem juvandi studio deterreantur, quam in sententiam acerbe l. c. querentem PECHLINUM, Virum summum audire iterum juvabit. Ita autem ille: *Adulta ego & incredibilia propter medicina scientiam passus sum, patior que etiamnum, ob qua fere cadium artis aliis præstantissima incescit.* Sed nos quidem hanc threnodiam à MINDERERO, GORISIO, summisque ubivis terrarum Medicis decantatam non occinemus latius, præsertim cum hujus eradicationem zizaniæ & spem de ea conceptam ad Rempublicam pertinere Platoniam, cum prudentioribus persuasi simus. Huic vero defectui nimiam remediorum abundantiam addendam putem, utpote qua non tantum non juvatur & promovetur medica praxis, sed & in deterius labitur, fluctuantibus in tanta diversitate, & quid eligant, incertis Medicis. Hujus certe intuitu medicinam non minus medela generosiore ac chymia chymiam vulgarem juxta BILlichium indigere, quæ vitia & labes ejus tollat, proin non tantum addat, quod deficit, sed demat quoque, quod abundat, seu exuperantias, quæ medentibus & medelam anhelantibus, impedimento sunt, discutiat cum J. BOHNIO d. prophyl. pest. III. opinemur licet. GEORGIUM si quæras BAGLIVIVM, is, uti desideratorum in praxi medica sæpius meminit; ita p. 242. quid de causis eorum sentiat, expressis declarat verbis: *Stet igitur, quod diximus, sola*

(E) 3

remedia

remedia sanant, doctores Medici, inter desiderata
 artis nostræ reponenda demum erit Historia reme-
 diorum, quæ non amœna quadam aut libera ingenii
 peregrinatio, sed durus labor & longo itinere con-
 sumus patefecerit. Sintque constantia, methodo
 præscribendi munita, cuilibet morbo specificæ ac
 ferme infallibiliter respondentia. Secus ac visum
 est doctissimo viro J. N. PECHLINO, qui ne uni-
 quidem morbo certum & minime decepturum re-
 medium hæctenus repertum esse affirmat L. I. Obs.
 XII; quin & ineptam vocat persuasionem, si existi-
 memus, specifica dari medicamenta, quæ certo,
 & singulari instinctu partium solidarum respiciunt
 ingenium: Obs. XL. L. I. ut & T. SYDENHA-
 MIO, cujus hæc sunt verba: *Ei, qui rem recte
 perpenderit, satis liquet, præcipuum medicine fa-
 cienda defectum non in eo verti, quod nesciamus,
 quo pacto huic aut illi intentioni satisfacere debea-
 mus, sed, quod non satis sciamus, quam sit illa
 intentio, cui satisfaciendum est. Cum vel rudis-
 simus quispiam pharmacopola servulus, intra di-
 midiam horæ quadrantem, certum me faciet, quo
 medicamento purgationem, vomitionem, vel sudo-
 res provocabo, vel refrigerabo astuantem; at vero
 in palastra medica probe sit exercitatus oportet, qui
 pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud
 remedii genus in usum revocare debeam per omnem
 morborum ac curationum circuitum.* Op. Tr. d.
 Hydryp. p. 622.

XXX.

Sed quidquid ejus rei sit, nobis quidem salvo
 aliorum,

aliorum, & Tuo imprimis, Vir illustri, cui omnia hæc commendantur, iudicio, omnem mali fundum, ut in initio cum TVLPIO monui, in observationum defectu radicatam, neque medelam aliunde, quam ab eorundem emendatione petendam atque expectandam esse, putaverim, non, quod observationum laboremus defectu, sed quod, ut verba PECHLINI huc iterum mutuemus, *in illa observatorum hominumque elegantium copia mirum videatur, tam pauca in commentarios referri, & qua referuntur, non eodem studio & crisi selecta esse --- A qua supinitate, quod addit, aut vitio me quoque immunem esse, ineptus sim, si existimem; id tamen videre me puto, si curiosos oculos, si manus, si sensus denique omnes, & qua plurimis idoneos nos reddit, diligentiam adhiberemus, utique in singulis & obviis quotidie morbis occurrerent, qua animum exercere, inque speciem singularis, nec quotidiani observari verti possent. de rarissimis vero etiam, quibus colligendis tam sollicitè nonnulli occupantur, hoc quoque monere habeo, ad usum ea minus accommodata esse, & satis esse, si natura quandam excitent admirationem* l. c. præf. epist. Quæ vero eodem loco de integris collegiis, & ampliarum actis urbium monentur, eas à Medicis quidem Vratislavici sibus egregie adimpletas partes novimus. Sed hi doctrina artisque usu præstantissimi viri, quo majori sedulitate observationibus, artisque hiatus supplendi & veritatis studio incumbunt, eo plura & majora ubi vis, quæ desiderent, offendunt. Quod, ut ex su-

pra dictis satis constare potest cuilibet, ita, quod
 ipsas attinet observationes, talia in iis desiderant:
 Et oprandum quidem esset, ut viri docti ex obser-
 vationibus ab illustribus societatibus & Academiis
 per multorum annorum decursum cum orbe eru-
 dito communicatis, aggredierentur formare pro-
 positiones universales, ita enim scientiarum pomæ-
 ria extenderentur, & quæ per multa sinuosa volu-
 mina jam diffusa sunt, brevi admodum libro com-
 prehendi possent. Et si quis seculi offensam me-
 tueret, quod mire sibi placet, & ferre alios non po-
 test, nisi hyperbolicos sui laudatores, posset vires
 suas experiri in iis, quæ ad posteritatem transmissa
 sunt à Benivenio, Dodonæo, Amato Lusitano,
 Valeriola, Wiero, Costero, Foresto, Schen-
 ckio, Donato, Platero, Hochstettero, Ballo-
 nio, Epiphanio Ferdinando, C. Pisone, F. Hil-
 dano, G. Horstio, H. ab Heer, Z. Lusitano, N.
 Tulpio, R. Solenandro, J.P. Lotichio, Ph. Sal-
 mumho, ac aliis. d. Exp. p. 34. Quibus cum pa-
 ria facit, quod in urbe sigillatim Parisiensi deside-
 ravit quondam T. BARTHOLINUS, vir πολυ-
 μαδιστατος,; ita vero ille: *Optarem certe plures
 in urbe Parisiensi Ballonios, qui in civitate fre-
 quentissima, & nosocomiiis instructissima, debita di-
 ligentia per dierum seriem consignassent, & raros
 morborum eventus & remediorum successus, &
 observata in morbidorum dissectione. Hujusmodi
 diaria & observationes centum antropologiis præ-
 ferrem, & quovis are redimerem.* defens. dub. d.
 lact. thorac. contra Riol. c. 2. Idem vero G. C.

SCHËL-

SCHELHAMERI doctissimi viri est desiderium, utpote, qui incremento artis medicæ proficuum maxime fore judicat, si viri exercitati & cordati, qui in curandis morbis conescunt, quid experientia sua confirmatum viderint eorum, quæ ab Autoribus nobis commendantur, remedium nobis impertiant, quidque expectationem fefellerit. Satis enim superque nobis est medicamentorum; ita ut laboremus ubertate, selectioni itaque studendum, non simplici collectioni. Hoc enim pacto futurum est, ut illa, quæ memorata nobis est, per experientiam curandi ratio, unice excolatur, adeoque habituri simus mox utramque viam expolitam & à sentibus & offendiculis repurgatam. Not. ad Contr. J. A. M. Quæ cum ita sint, omnes, qui artis medicæ defectus supplendi flagrant desiderio, sibi dictum putabunt, quod ad calcem obstat. chir. facta simul observationum therapeuticarum & chymicarum spe, omnibus THEODORUS commendavit KERCKRINGIUS: *Vale, & si placet, etiam talentum tibi ab altissimo creditum, in artem medicam augendam impende, patet ingens industria tua & omnium æra: nusquam utilius, quam in tuenda mortalium salute, mortalium vita impenditur, nec aliunde certiora speranda immortalitatis sunt premia.* Sed satis jam desideratorum: Nunc enim epistolam, cujus limites me dudum transgressum esse, sed sero recordor, finiendi necessitatem mihi impositam video. Tuo omnia subjacent iudicio, Vir illustris, Tuamque præstolantur sententiam, an & qua ra-

riōne desiderijs hīscē fieri queat satis. Quam, ut benigne impertias, simulque, quam additamenti hic loco annexam vides, Historiam morbi, qui B. Parenti meo fatalis fuit, æqui bonique consulas, est, quod enixe contendo. Eam ut in chartam conjicerem non affectus modo & pietas in genitorem optimum, cujus memoria mihi sancta temper erit; sed & argumenti affinitas, utpote in cujus ætiologia non minus atque praxi, ipsisque indicationibus desideratum non unum occurrit, incitamento fuit. Vale, Vir illustris, Tibi, Tuisque, rei que literariæ ac publicæ Noribergensi, mihi que & bonis omnibus ex voto! Vale, & favore me porro, affectuque benevolo complectere.

Dab. Herfordiæ Westphalorum Cal.

Dec. clolcccix.

B. C. D.

Historia Morbi B. Parentis diuturni,
quo is per 4. menses confectus, tandemque
xviii. Nov. clolcccix, extinctus est.

Senex septuagenarius, munere concionatorio
ultra quadraginta annos cum laude functus,
temperamento sanguineo prædominante, sed tamen non sine notabili cholerae & melancholiae additamento, habitu vero corporis pleno præditus, senectutem hæctenus viridem vicens & valens, viribusque constans transegerat. Præter enim rufum humidam, multis retro annis frigore contra-

ctam,

Etiam, qua sæpe, medio etiam in orationis sacræ fervore correptus est, & unum itemque alterum podagræ paroxysmum, qui raris & multorum intervallis annorum, tarde admodum corpore senili levem insultum fecerat, ac dysuriam denique lenta in corpore ad interitum vergente capientem incrementa, vix habuit, quod quereretur. Erat quippe firmo corporis habitu, & ad quasvis injurias obturato pectore præditus, ac postremis vitæ annis ventilationibus sanguinis in pede annuis, ob plethoram à victu pleno, etiam in senè, vitam amante sedentariam, & motu voluntario minus exercitata redundantem ita assuefactus, ut fructum inde manifestum in œconomia animali persentisceret, lætusque non raro prædicaret; fluxum namque hæmorrhoidalem ex eo primum observavit, alternis deinde septimanis plerumque magno suo comodo revertentem, quem tamen prius plane defuisse non æque adsererem. In valetudine secunda non esse adversa præsidia adhibenda, jure existimavit, omneque adeo, quod aut officinam sapit, aut terram olet exoticam, horruit, sed nec ita horruit, ut non iisdem urgente necessitate, & tempore præsertim vernali, intelligentium suasu, uteretur. Ac licet non adeo magnus esset patronus infusionis Theæ, decocti Coffee, & ejusmodi potulentorum, quæ more hodierno, ante pariter & post meridiem sorbentur, non tamen omnino destitit, infusa hæmocathartica, pectoralia, antiscorbutica, in usum trahere salubrem. Acidulas vero & thermas nunquam per omnem vitam metho-

methodice usurpavit, plus simplici vice ab amicis propofitas, & recte hæc repudiavit auxilia, quæ medentur vitiis, quorum ipse per Deigratiam expers vixit. Ita commode magis ex culina, quam officina vicitavit, munereque satis laborioso indefessus ac lætus functus est, donec extremo vitæ biennio viribus animi corporisque evidenter fatisceret, atque ingruentis senectutis decrepitæ per animi ægritudinem auctæ maxime & acceleratæ, haud fallacia experiretur indicia. Enimvero tussis inveterata, partim & dysuria, à calculo sine dubio profecta, partim & scabies refractaria certatim in corpus senile fibrarunt tela, mirum, quod non citius tanto sub onere fessum defecerit. Quibus omnibus congruis obvium itum est præsidis, nec sine effectu plane optato. Ac quoad scabiem figillatim notandum, ne quis præposterum ejus tractationem futuris malis ansam fortassis dedisse opinetur, eandem nec tumultuarie, nec simul & semel, nec externis solum mediis, sed internis simul provide junctis, & diu continuatis non sine tædio, & annuo demum spatio exacto cum *in po-* *giz* tamen ægroti perfanatam esse. Præterea & circa æquinotium autumnale 1716. diarrhæa laboravit, ut sæpe ante, sed nunquam adeò diuturna, viresque prosterneute; variis itaque medicamentis frustra adhibitis, propinata autem modica apocacuinhæ dosi, cum cinnabari nativa mixta, & vomitu forti bis terve insequente, æger in somnum delapsus, brevi deinde vires cum appetitu recuperavit, cumque valetudine in gratiam rediit. Sic & non
 raro

farò ultimis vitæ annis, inter prandendum ubi fe-
 stinatius paulo comederet, suffocationem minaba-
 tur frustrum in asperam arteriam illapsam, ut me-
 tum apoplexiæ non vanum, sicut de vitrico suo J.
 GERHARDI narrat alicubi G.C. SCHELHAME-
 RUS, fecerit phænomenon terribile, id quod
 multo evenit aliter. Alias haud memini virum,
 præter dictos, aliis expositum morbis, quod *ἄξιον*
λόγου sit, fuisse, nisi quod juvenem febre quartana
 per integros novem menses, absque vel officii, vel
 valetudinis reliquæ singulari detrimento laborasse,
 sæpius ex ipsius ore hauserim. Neque enim vitæ
 molli aut lautæ otiosæque, sed laboriosæ, & quæ
 victu duro, deliciarumque experte constat, erat
 deditus. Accidit autem, ut M. Jun. c. lxxxvii.
 in frequenti comessandi occasione, quam omnino
 subterfugere haud potuit, genio quidem haud ni-
 mium & nunquam fere indulgeret, sed tamen
 quiete necessaria & placida, & sæpius anxie quæsitæ
 privatus magis semper magisque deficeret. Julio
 mox ineunte febre quotidiana, sed lenta & sub-
 dola, una cum doloribus exquisitis lumborum &
 dorsi, hypochondrii item sinistri correptus, vitam
 laboriosam traxit. Ac vacillantem sensum valetu-
 dinem, tum alia tum lapsus corporis infirmi, qui
 & dolores & reliqua auxit symptomata, manife-
 stam fecit. Enimvero nihil fecimus reliqui, quo
 venienti obviam iremus morbo, congruis instructi
 præfidiis, ac parva magni morbi initia in ipso, si
 licet, ortu, extingueremus. Et paroxysmus inde
 febrilis, per aliquot dies sublatus, brevi tamen re-
 diit,

diit, sed ita lente, occulte & subdole, ut vix sui indicia, caloris & frigoris mutatione, tactui ægri adstantiumque præberet, & diu postmodum in illo cursu perstitit. Aeger autem, si virium defectum, seu magnam lassitudinem excipias, sensumque doloris, & ὀφθῆος ἀδύος & reliqua recte valens aliquamdiu fuit. Mox autem adfuere symptomata, quæ, ut per totum morbi decursum multum & patienti & medenti creantur molestiæ, rædique, ita utrique mox initio aliquid monstri alere, nihilque læti portendere visa sunt. Horum primum erat singultus, qui inter initia morbi sæpius, maxime autem post pastum, aut adlevem frigoris sensum accessit; ac licet is in morbis magis acutus (cujus quidem rei hoc loco nulla aderant vestigia) quam chronicis, stante imprimis & ambulante ægrio, decretorius sit, nescio tamen, qua ratione utrique nostrum displicuerit, eo magis, quo minus optimis remediis, aut interne propinatis, aut exterius applicatis obediret. Alterum sitis erat inextinguibilis, nullis omnino præsidis obnoxia, quin ad ultimum usque vitæ halitum per intervalla suam exerceret tyrannidem. Hoc fateor, symptoma mihi magis, quam ullum aliud fuit suspectum, eo quod non memini, sicim ullam tam fuisse rebellem, aut clamosam, quin remediis congruis maxime nitrosis, debita ratione usurpatis, aut restincta, aut mitigata saltem fuerit. Inde cum nullum in præsentī animadverterem levamen, haud difficulter in eam veni suspicionem, latere ubi ignem occultum, ut ita loquar, seu æstum omnia depa-

depaſcentem, non niſi cum incendio corporis deſi-
 titurum. Qua quidem in ſententia eo confirmabar
 magis, quo ad id, quod ſequitur ſymptoma, at-
 tenderem accuratius: æger videlicet alvo perpetuo
 aperta, laxa, & facile mobili gavifus eſt uſque
 adeo, ut à levi rhabarbari, aut croci aut aloeſti-
 mulo, aut à paſſulis, prunis aliquoties, à modica
 autem jalappæ & rhabarbari doſi, addito reſinoſo
 paucorum granorum itemque ſalino ſtimulo, ultra
 decies cum *ἰνφορία* deſiceret. Id quod & intra
 primos febris quotidiana inſultus accidit. Morbo
 autem pauliſper increbeſcente æger tantam exper-
 tus eſt alvi adſtrictionem, ut per omnem morbi
 decurſum deinceps, nunquam fere niſi irritata re-
 ſponderet, ac initio quidem clyſteribus globulis-
 que moſchatis, hinc & infulo ſoſſennæ, prunis-
 que & ſimilibus obediret, ad ultimum autem hiſce
 omnibus irritis ad rhabarbarina, & demum aloë-
 tica, ſalinis mixta deſcendendum eſſet, utpote
 quæ nunquam ſpem noſtram fruſtrarunt. Hoc
 vero loco memoriæ opportune incidit oraculum
 Hippocratis II. Aph. 35. *In morbis minus pericli-
 tantur, quorum natura & ætati & habitui & tem-
 pori magis ſimilis fuerit morbus, quam in quibus
 horum nulli fuerit ſimilis.* Hiſce quoque ad perti-
 naciam haudquaquam diſſimile fuit, quarto nunc
 loco quod commemorandum eſt, pathema, dolor
 nempe, dorſi nunc ſuperiorem, nunc inferiorem
 infeſtans regionem, ut plurimum tamen regioni
 coxæ, inſtar pali infixus, quemque haud com-
 mode vel nephriticum, vel iſchiadicum, vel rheo-
 mati-

maticum vocaveris, adeo nihil vel exquisitissima remedia profuere, à camphoratis vero & anodynis, non modo non remissior, sed & auctus doloris sensus. Nihil emplastrum saponatum Barbette, nihil sexcenta alia atulere levaminis: succo vero lumbricorum parum, non tamen profusus nihil profecimus. Accessit denique mira capitis imbecillitas nutatione insolita se prodens in viro, qui capite erecto, & vivida ingenii vi, vulnè sereno actiones & munia sua exequabatur pridem. Quæ omnia virtutem vit-animalem sensim fatiscere, docuere plus satis, metumque fecere haud vanum veritatem II. aph. 39. in hoc ægro manifestam fore: *Senes ut plurimum quidem juvenibus minus agrotant, quicunque vero ipsis morbi sunt diuturni, plerumque commoriuntur;* appropinquante præsertim æquinoctio autumnali, quod senibus, decrepitis & morbis diuturnis confectis fatale & funestum esse consuevit. Et sub horum quidem onere fessus symptomatum æger per integrum Julium & maximam Augusti partem plerumque *ὁρδοσ' α'διο;* mansit, aliquamdiu etiam munere publico functus est; mensis autem septembris initio viribus semper magis magisque deficiens clinicus factus, è lecto suo non amplius surrexit. Febris tunc ardens acuta, loco quotidiana lentæ corpus senile depascebat, ut sceletò quam homini similis brevi evaderet. Et in *α' μὴ* morbi, quæ proximis post æquinoctium diebus aderat, æger viribus ad summum prostratis, sopore perpetuo, cum levi & transitorio, maxime exper-
gesta-

gefactus, delirio obrui, rhonchos pectoris son-
 ros, quasi moribundus edere, & ore aperto nil
 nisi ultimum efflaturus halitum videbatur, quod
 tamen nondum evenit. Accidit enim in fine M.
 Sept. ut & sanio rem mentem, & decentem cor-
 poris situm, vultumque sereniorem ad stuporem
 omnium referret. Urina, quæ in principio morbi
 diu fuit perfecte sana, postea colore aurantium
 intensius tincta, clara & cruda fuit, nunc sedimento
 notabili aliquot ex ordine diebus coctionem, cri-
 finque morbi denotare videbatur; imprimis cum
 exanthemata crustacea, vulgo nostrati d. evelsch
 in narium & labiorum confinio erumperent, quæ
 haud fallax mutationis in melius indicium præbere
 solent. Sed cum de die in diem virium atque ap-
 petitus reditum in statu cæteroqui tolerabili anxie
 præstolamur, proque virili promovere studemus,
 æger post aliquot dierum lapsum in soporem rur-
 sus profundum, cum mentis quadam *ἀδυναμία*
 post somnum imprimis notanda incidens, inque
 illo statu per integrum M. Octobrem permanens,
 omnem vitæ ac valetudinis spem intelligentibus de-
 mit, virium defectu tum aliunde, tum ex pulsu de-
 bili, tremulo, & non raro convulsivo constante.
 Aderat tum febris hectica, seu Marasmus potius
 senilis perfectus, quocum æger instar ellychnii tan-
 dem placide brevique expiraturus videbatur, cum
 alii demum expositus, eidemque molestissimo
 symptomati, spem inter metumque adstantes ali-
 quamdiu dubios detineret. Ad finem enim M.
 Oct. in ipsa mutatione lunæ, ut solitus est morbus

per omnem sui decursum ad lunæ phases evidentem pati mutationem, æger maxima mentis impotentia afflictus abitur indefinenter meditabatur, linguaque balbutiente plura, sed incondita proferebat, inter alia autem de auris dextræ (quacum sanus diu sonos difficulter percepit) dolore conquestus est valde, & jectigationibus perpetuis summam restatus est anxietatem. Quæ tamen omnia ad statum rediere meliorem postea, quam die sequenti materia saniosa ex aure dextra exitum inveniret; tum enim & mente sana & corporis quiete per aliquot dies gavissus est. Sed brevi post, initio nempe Novembris æger præter reliqua symptomata de nausea (ut alio tempore de fame forsitan per delirium) ut & de manuum brachiorumque, maxime dextri, ut sanus sæpe, dolore acerbo multum conqueritur, simul & crebra eorum agitatione motuum convulsivorum metum injicit. Ac licet materiæ saniosæ ex aure dextra & naribus effluxus ad ultimum usq; vitæ halitum durans fausta multa spondere, criseosque spem novam facere videretur, parca tamen nimis quod fieret in quantitate, & causæ haud adæquata morbificæ, quin & viribus prorsus prostratis, nec ullo remittente symptomate, tussi etiam aucta, & suffocatione non raro minitante, accedente, & excrementorum invita dejectione, pedumque tumore omnia ad interitum corporis tendere haud amplius fuit obscurum. Præsertim, cum aliquot diebus post, anxietate summa præsentente, & ineffabili, respiratione anxiosa, interrupta, & stertore præsentente, facieque torva
omnia

omnia ad exitum conspirare viderentur. Sed nec
 tum, quod, ne fieret, metueramus, accidit; pro-
 ximo enim die æger sudore grato perfusus omnium
 symptomatum remissionem expertus est, ita tamen,
 ut singula brevi post, pristina legerent vestigia, ac-
 cedente præsertim denuo nova lunæ phasi, ad
 quam omnia, quæ hætenus in statu mediocri &
 tolerabili fuerunt, in pejus sunt lapsa, atque inu-
 tata, inque eo mansere statu ad d. xviii. usque Nov.
 in quem luna plena incidit. Ac illo quidem die
 ante meridiem ægrum accedens, conditione qui-
 dem adhuc sic satis tolerabili offendi, nisi quod, ut
 antea sæpe, de domu propria petenda, atque itine-
 ribus loqueretur indefinenter. Post meridiem
 autem ad desiderium ægroti subito accitus deplora-
 rata omnia inveni, & propriis quidem aliorumque
 acclamationibus impetrare haud potui, oculos ut
 amplius aperiret, meque præsentem agnosceret.
 Adeo in pectore rhonchos sonoros fere perpetuos
 edidit, & cum sonoro interdum terribilique plan-
 ctu magnas in eo anxietates prodidit, oculis per-
 petuo clausis. Sub idem diei tempus convulsivi
 brachiorum motus notabiles fuerunt; pulsus au-
 tem non amplius observatus. Ad ultimum levius
 quidem, sed absque excreta pituita spiravit, &
 circa horam sextam vespertinam, assiduus collegæ &
 φίλου dilecti M. R. precibus & benedictione re-
 creatus animam Deo placide reddidit. Ex hisce
 quidem circumstantiis fuscè satis enarratis non adeo
 planum atque expeditum esse arbitror, quo no-
 mine affectus in superioribus descriptus insigniri
 debeat.

debeat. Nam licet marasimum adfuisse senilem haud diffitendum sit, haud demum æque constar, quid dolores illi dorsi, tam constantes, fixi & per-
 uinaces portenderint: neque enim calculum in re-
 gione renum forsan delitescentem ejusmodi luisse
 tragœdiam, urina perpetuo libere, nonnunquam
 licet tarde & difficulter egrediens, docere potest;
 nec vero ischiaticum, vel rheumaticum fuisse do-
 lorem, exinde constar, quod, quæ in tali casu ju-
 vantium nomine venire solent, hoc in loco omne
 prorsus auxilium denegaverint. Sed quomodo-
 cunque cum doloribus dorsi habeat, illud ab ar-
 tis & naturæ humanæ peritis doceri velim, quæ-
 nam capitis & dorsi sit affinitas, ut qui dorsi pri-
 mum regionem constanter occupavit affectus, ad
 caput deinceps translatus crisin ibidem moliatur,
 quam in partibus inferioribus multo minori peri-
 culo, majori autem commodo tentare, si non ad
 finem perducere potuisset. Ac si dicas, motu &
 impetu æstus febrilis materiam in abdomine deli-
 tescentem, abrafam & versus cerebrum jam ante
 debilitatum evectam esse, id quidem non omnino
 negaverim, nec tamen omni prorsus dubio factum
 esse satis existimem, quippe & mansit dolor in
 dorso ad ultimum usque spiritum, & obscurum
 manet, cujus fuerit indolis affectus & an talis, cu-
 jus materia absque levamine affectæ partis, alior-
 sum, cum magno hujus & exitiali detrimento trans-
 ferri posset. Sin regeras, corruptionem totalem
 & sphacelum tam in cerebro, quam abdomine ad
 ultimum adfuisse, quæso causam ejus & originem
 pla-

planius demonstrares, unde lenta ejusmodi & in plures menses extracta corruptio profecta fuerit; neque enim inflammationem, aut exulcerationem aut simile vitium in visceribus abdominis, sive renes, aut mesenterium, aut hepar, aut plures simul fuerint afflictæ partes, multo minus in cerebro præcessisse, ex antè dictis fatis, puto, evidenter liquet. Nisi forsan in ista rerum caligine, morbiq̃ue abdita causa, quam corporis denegata apertura patientiorem reddere potuisset, duplicem fuisse abscessum, internum, in viscere quodam abdominis; externum alterum, in aure dextra, quorum posterior de priori testari solet, non sine omni specie veri, adferere velis. Sed quid de delirio & sopore, gravi utroque symptomate judicandum existimas? Sopor namque nec indolem cari, nec comatis, nec lethargi reulit, non quod mitius hisce afflixerit ægrotum, aut blandius exercuerit, sed, quod omnium terminum, qui juxta Hippocratem est dies VII. (mallem XVII.) longissime excesserit. Delirium vero non fuit acutum, phreneticum; nam licet febris adfuerit, non tamen adeo fuit acuta, sed lenta plerumque & mentis alienatio diuturnior, quam apud phreneticos esse solet; nec vero chronicum dicendum erit, utpote nulla aut furoris & audaciæ, aut tristitiæ, metusque vestigiis præsentibus, quorum hæc melancholiæ, mania sunt ista signa pathognomonica, absente utrobique febre, quæ hic lente quidem scenam ludit, nec tamen peritorum notitiam effugere potuit. Aut ergo materia quædam serosa crassa, sanguini aliquamdiu

(F) 3

mixta

mixta in vasis præfertim cerebri lente oberrando,
 officia vasorum modo pressit paulo fortius, modo
 iisdem jugi tritu atque impulsu nonnihil referatis,
 liquido nerveo inæqualem & peregrinum commu-
 nicavit motum, ut de objectis nonnullis, aliter ac
 fuerat, judicaverit, & hic quidem *ἀπιστία*
τῆς διαύσεως, illic vero soporem peperit, aut aliis
 doctioribus, magisque expertis hæc quidem omnia
 fusius excutienda examinandaque relinquimus.
 Curam quod attinet, in ea per quatuor mensium
 spatium & ultra nihil factum est reliqui, quo ve-
 nienti resisteretur morbo, ejusdemque in vigore
 constituti, qua licet, vires infringerentur, adscito
 ultimis mensibus in consilium & curæ societatem
 D. M. poliastro H. V. Snem in pede circa æquine-
 etium autumnale bis administrari curavimus,
 primo quidem cum evidenti levamine, deinceps
 non item. Interne varia pro re nata sunt propi-
 nata, modo cum, modo, & frequentius, absque
 levamine, maxime nitrosa & cinnabarina, ut &
 temperantia & nervina alia, emulsiones amygda-
 linæ, aliæque confortantes, & medicamenta ro-
 borantia alia cum acidulis interdum, nonnunquam
 & pro circumstantiarum ratione alcalibus volatili-
 bus permitta. Sola mixtura tonica ex Tinctura Gii
 Quata cum officium fecit, in defectu
 præfertim virium, quæ ad expectorationem materiæ
 sæpe pituitosæ erant necessaria. Inter externa præter
 s. d. etiam succus cyclam. & absinthii una cum sacculis
 auri dextræ, cucupha vero capiti universo, spiritusque
 ærvinii manibus dolentibus applicati fuerunt, sed eo,
 quo plura alia, id est, vix sensibili cum effectu.

S, D, G.

Anhang einiger Bücher,

Welche

Von Wolfgang Christoph Mulken,
Buchhändler in Franckfurt am Mayn/ selbst
verleget/ und allda zu finden sind.

A Belii (D. Heintr. Casp.) lang-gewünschter Me-
dicinischer Bewußens-Spiegel/ 8. 1720.

Amussis rectæ intentionis celebrandi Missas, 18.
1720.

Camerarii (Eliæ) Systema cautelarum medicarum
circa præcognita, partesque singulas artis salu-
berrimæ, 4. 1721.

Croule (Robinson) kurzgefaßte Lebens-Beschrei-
schreibung/ 8. 1720.

Dycke (Dan.) Nosce te ipsum, oder Selbst-Be-
trug/ zum 5ten mahl gedruckt/ 8. 1719.

le Professeur Francois, oder Französischer Sprach-
Meister in 28. Lehren par Ferrari 8.

Fredro (Andr. Maximil.) Monita Politica Moralia,
& Icon Ingeniorum, editio novissima, 18.

Furstenau (Joh. Herm. Med. Doct.) de morbis Ju-
re-Consultorum, 8. 1721.

Goffinæ (P. Leonardi Ordin. Præmonstratens.)
Præxes sacræ, seu Methodus pia, 8. 1719.

Grotii (Hugonis) 3 Bücher von Kriegs- und Fries-
dens-Rechten/ in welchen das Recht der Natur/
und das allgemeine Völkler-Recht/ wie ingleichen
die vornehmsten Stücke derer Reichs- und Staats-
Rechte erkläret werden/ fol. 1721.

Hoffz

Hoffmanni (Daniel) Annotationes Medicæ ad Hypotheses Coveyanas, de Generatione fœtus ejusque partu, quibus præmissa est Dissertatio Epistolica de Utilitate Peregrinationis Gallicanæ, 8. 1719.

Leizners (Herr.) Staat des Heil. Römisch. Reichs nach seinen zehn Cränzen getheilet/ 8. 1719.

Lipsii (Justi) Institutio Epistolica, 12. 1712.

Mel (Copradi) Antiquarius sacer, quam plurimâ Dubia atque obscuriora Sacræ Scripturæ dicta, ex statu ecclesiastico, politico, militari atque œconomico, Hebræorum, Romanorum atque Græcorum illustrans & explicans cum Mantissa Dissertationum I. de Marij Aneo templi Salomonis. II. Omnia Bruta, III. Machina, pro inveniendâ longitudine locorum. IV. de Arca Noe, cum figuris æneis & quadruplici Indici locupletissimo, 4. 1719.

Müllers (D. Heinrich) Creuz, Buß, und Betenschule/ mit einer Vorrede von Herrn D. Joh. Georgio Pritio, 8. 1719.

Phytophili neu angelegtes medicinisches Kräuterpäradis, Gärtlein/ 12. 1719.

Seizens (Joh. Christoph) kurze Betracht. und Untersuchung von Vernunft und Glauben/ Enthusiasmus und Gewissen/ 8. 1720.

Schudes (Joh. Jacob) Jüdischer Merckwürdigkeiten 4te continuation, 4. 1718.

Woolhusii Dissertationes Ophthalmicæ de Caracta & Glaucomate, 8. 1719.

F I N I S.

Ue 2205

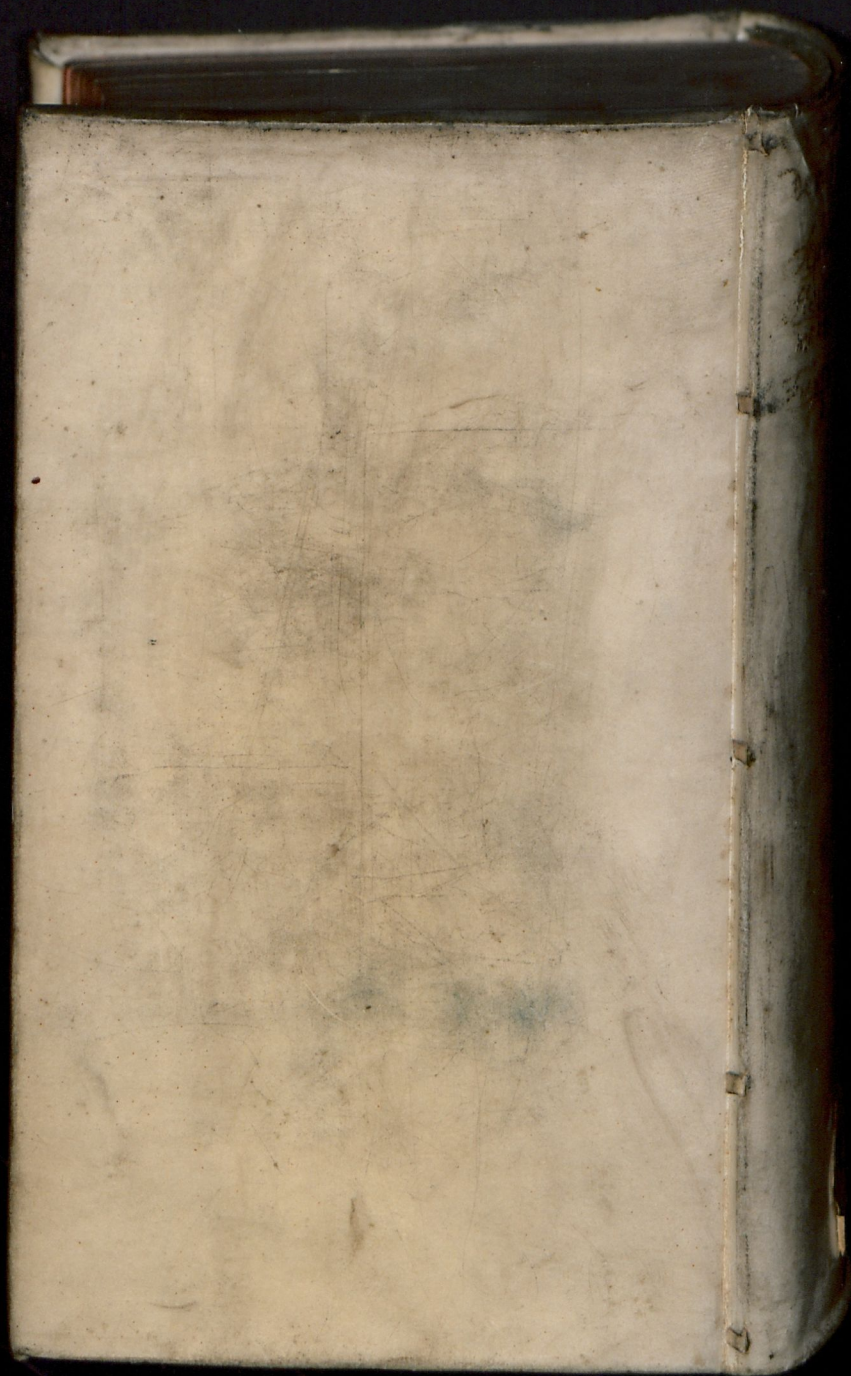
S

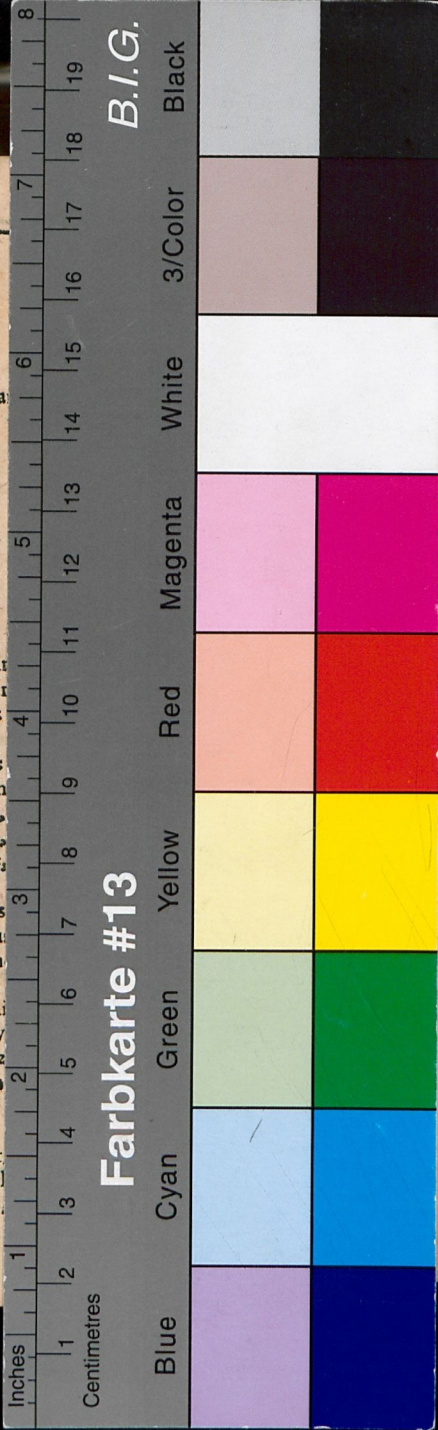
ULB Halle
005 355 109

3

MA

B.I.G.

Farbkarte #13

JO. HERM. FÜRSTENAU,
MED. DOCT. ET PROFESSORIS
EXTRAORD. RINTELENSIS
DISSERTATIO
EPISTOLARIS
DE IIS
QUÆ DESIDERANTUR
IN
PRAXI MEDICA
AD
VIRUM SUMMUM
GODEFRIEDUM THOMASIVM,
POLYHISTORA ET MEDICVM
CONSUMMATISSIMVM.

Ma 6078

Francofurti ad Mœnum,
Apud Wolffg. Christoph. Multz,
1 7 2 1.